
Wyniki badań 8. rundy badania „SHARE: 50+ w Europie”

WYNIKI ANKIETOWEGO BADANIA „SHARE: 50+ W EUROPIE”

MODERATOR: IRENA E. KOTOWSKA

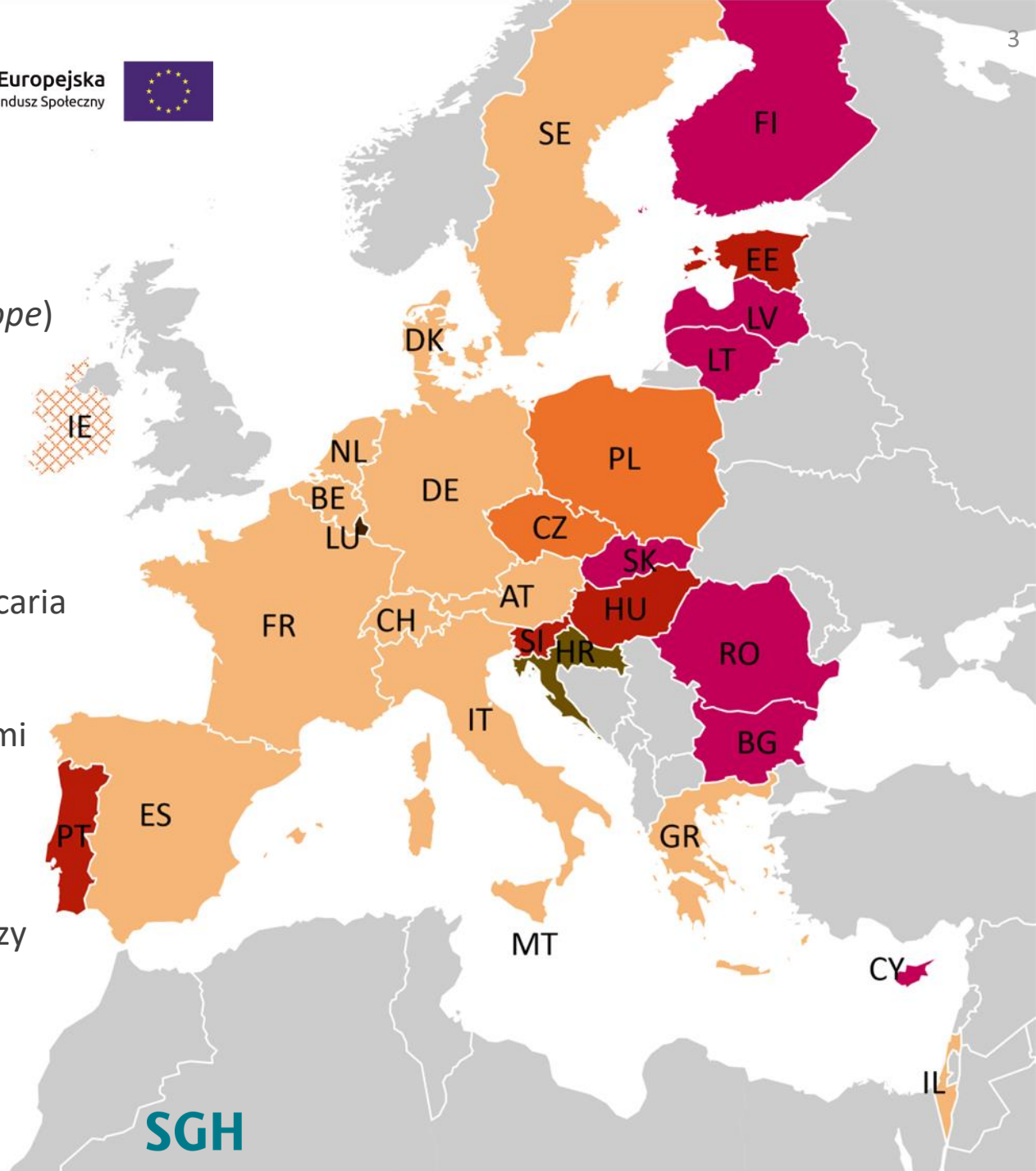
Krótki opis badania SHARE

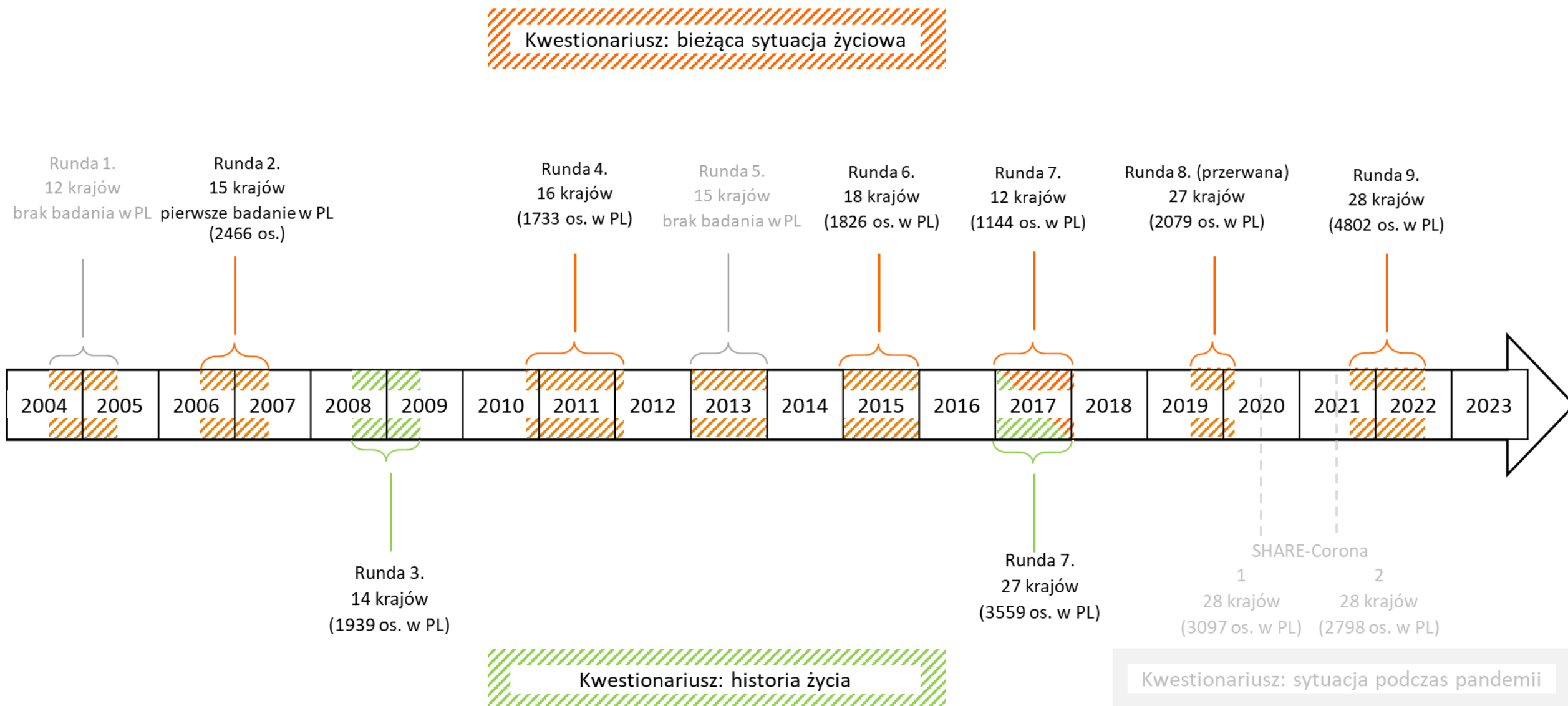
MONIKA OCZKOWSKA

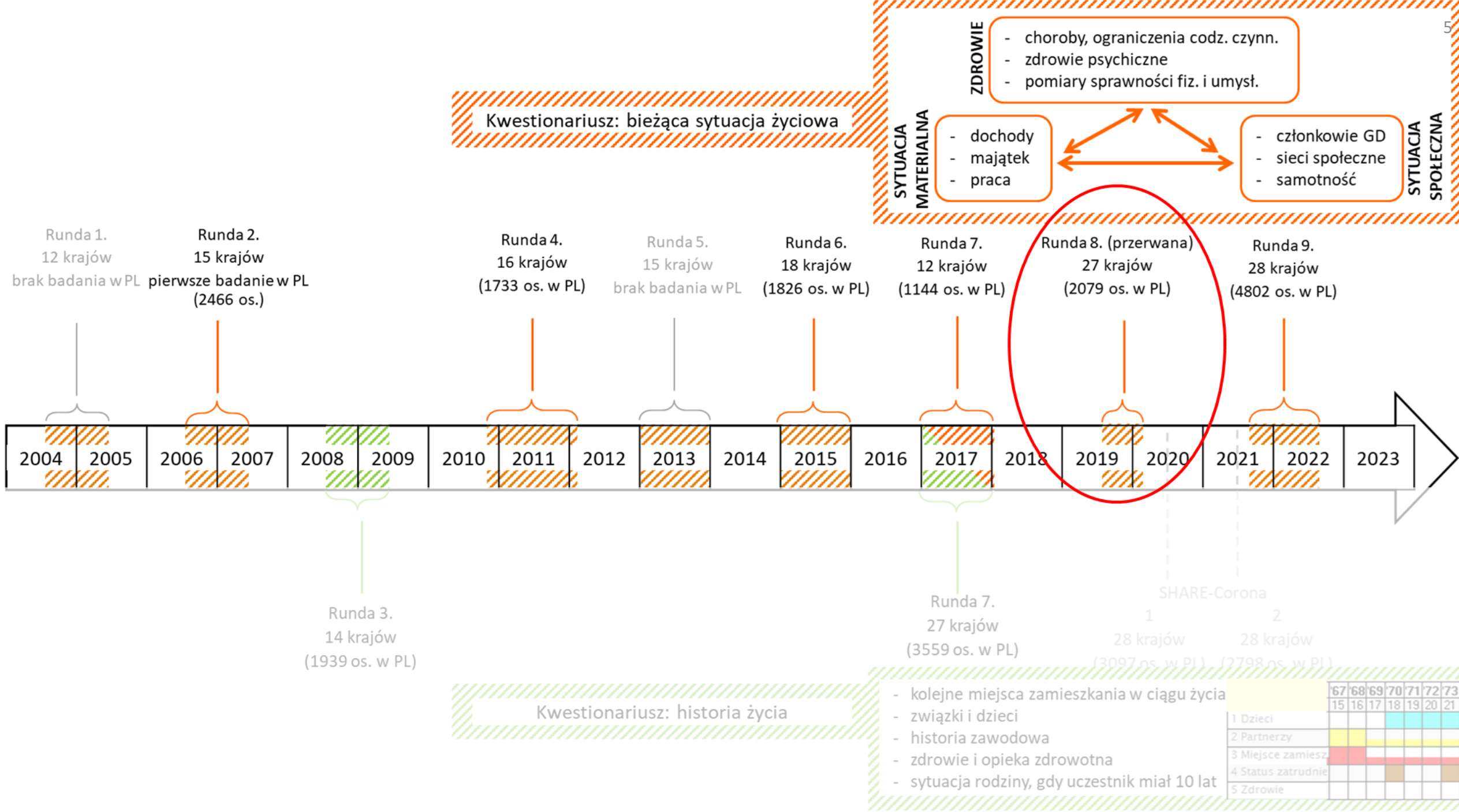
Badanie Zdrowia, Starzenia się Populacji i Procesów Emerytalnych w Europie

(z ang. *SHARE – Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe*)

- „SHARE: 50+ w Europie”
- 2004-2021 (bez rundy 9.):
 - ✓ 140 tys. uczestników w Europie, 6370 os. z Polski
 - ✓ 536 tys. indywidualnych wywiadów, 21 500 z Polski
- badanie paneuropejskie – wszystkie kraje UE27 + Izrael + Szwajcaria
- międzynarodowa porównywalność
- badanie panelowe, prowadzone co 2 lata z tymi samymi osobami
- nowe osoby dołączane stopniowo
- badanie reprezentatywne dla populacji w wieku 50+
- wywiad osobisty (Face-2-Face) z profesjonalnym ankierem przy pomocy komputera (1-1,5 godziny)

Kwestionariusz: bieżąca sytuacja życiowa

SYTUACJA MATERIALNA

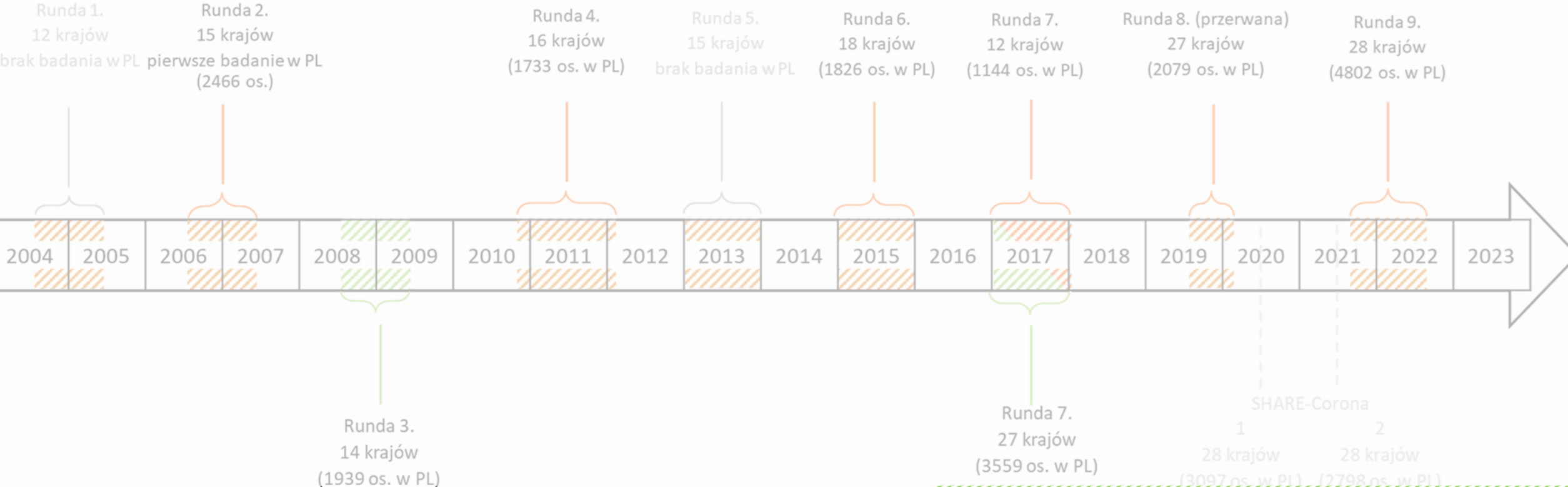
- dochody
- majątek
- praca

ZDROWIE

- choroby, ograniczenia codz. czynn.
- zdrowie psychiczne
- pomiary sprawności fiz. i umysł.

SYTUACJA SPOŁECZNA

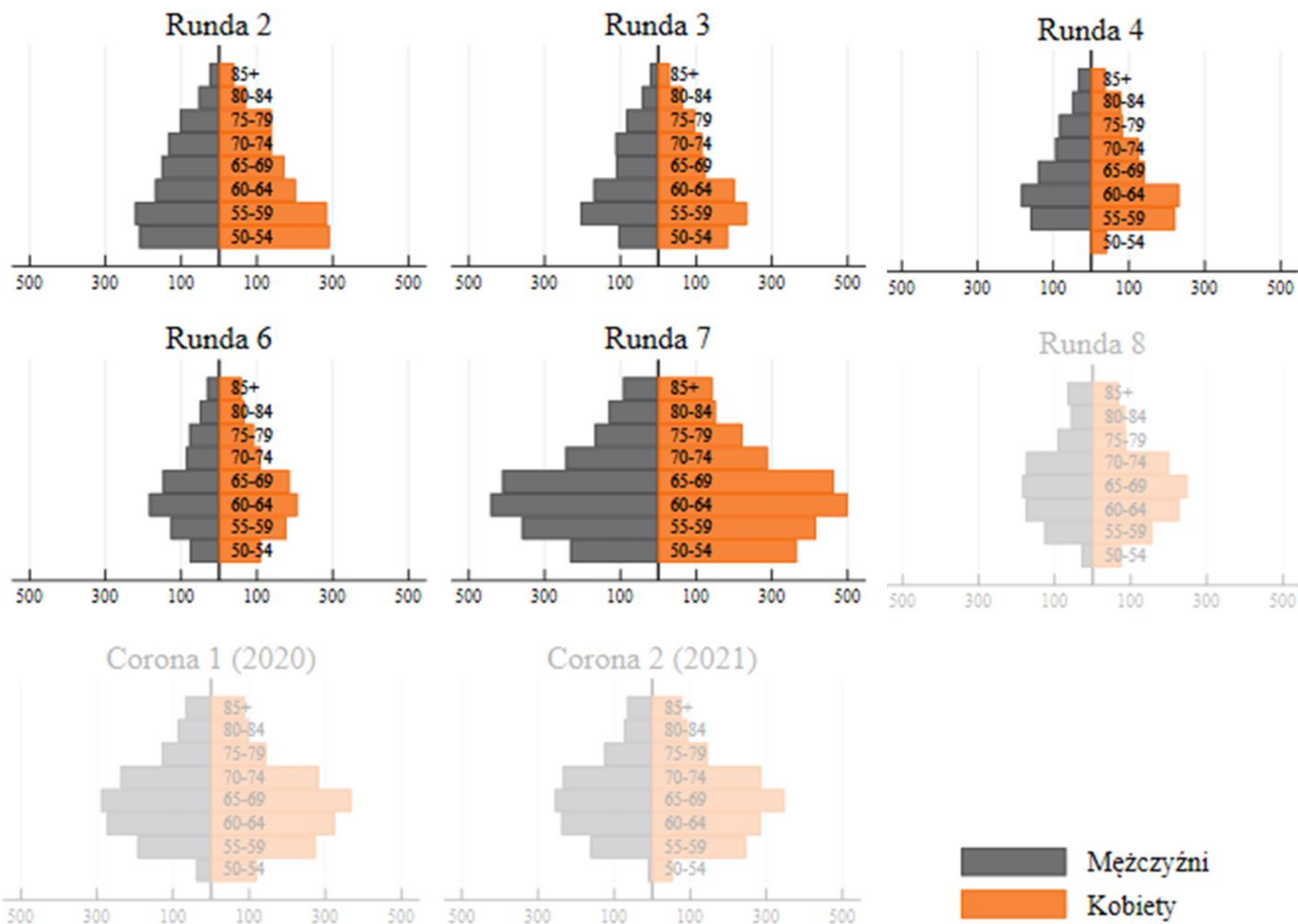
- członkowie GD
- sieci społeczne
- samotność

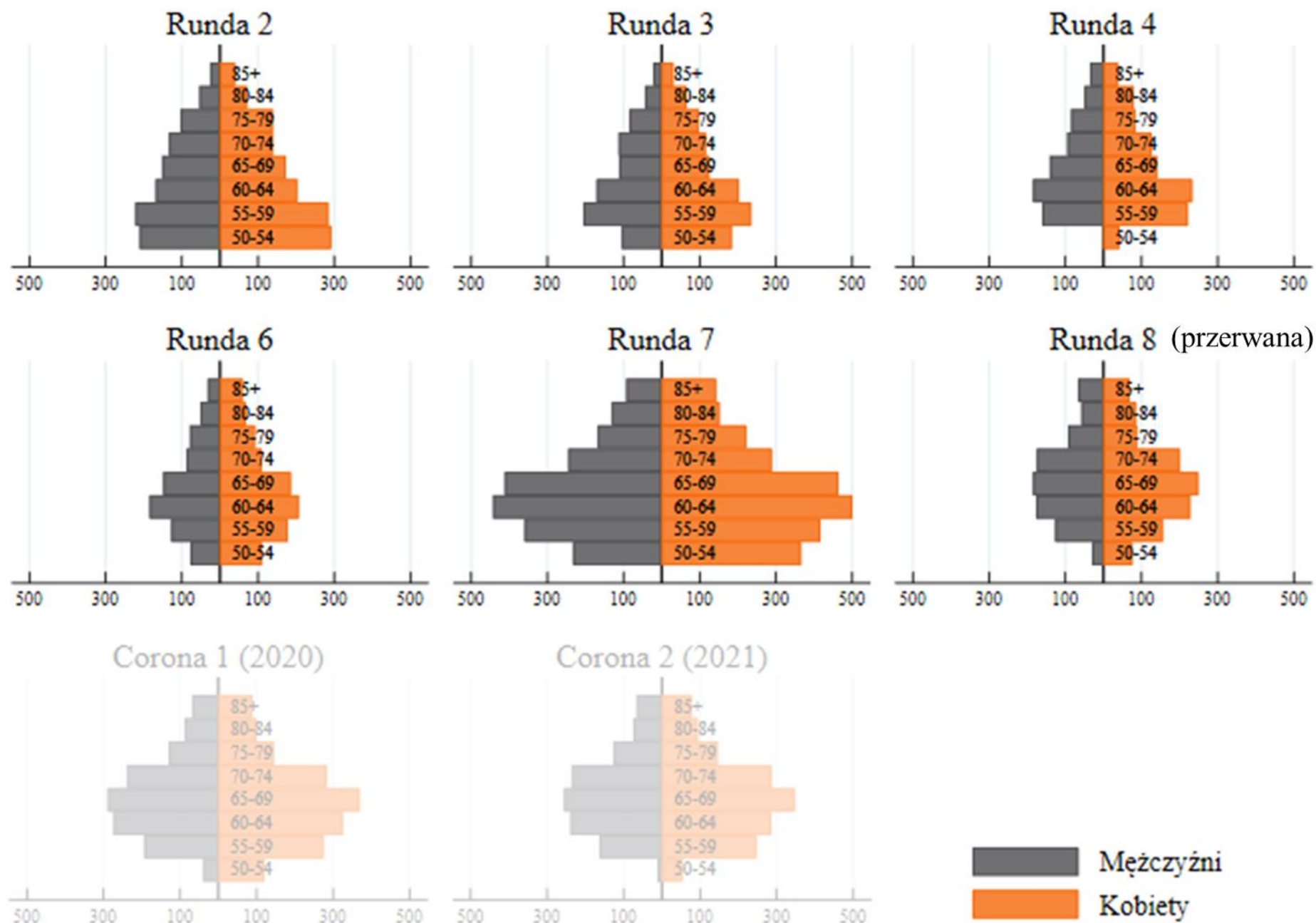

Kwestionariusz: historia życia

- kolejne miejsca zamieszkania w ciągu życia
- związki i dzieci
- historia zawodowa
- zdrowie i opieka zdrowotna
- sytuacja rodziny, gdy uczestnik miał 10 lat

	67	68	69	70	71	72	73
	15	16	17	18	19	20	21
1 Dzieci							
2 Partnerzy							
3 Miejsce zamiesz.							
4 Status zatrudnie							
5 Zdrowie							

[O badaniu](#)
[Dla uczestników](#)
[Wyniki badań](#)
[Aktualności](#)
[Główne wnioski](#)
[Zespół badawczy](#)
[Kontakt](#)

Portret pokolenia 50+

Dla uczestników

Wyniki badań

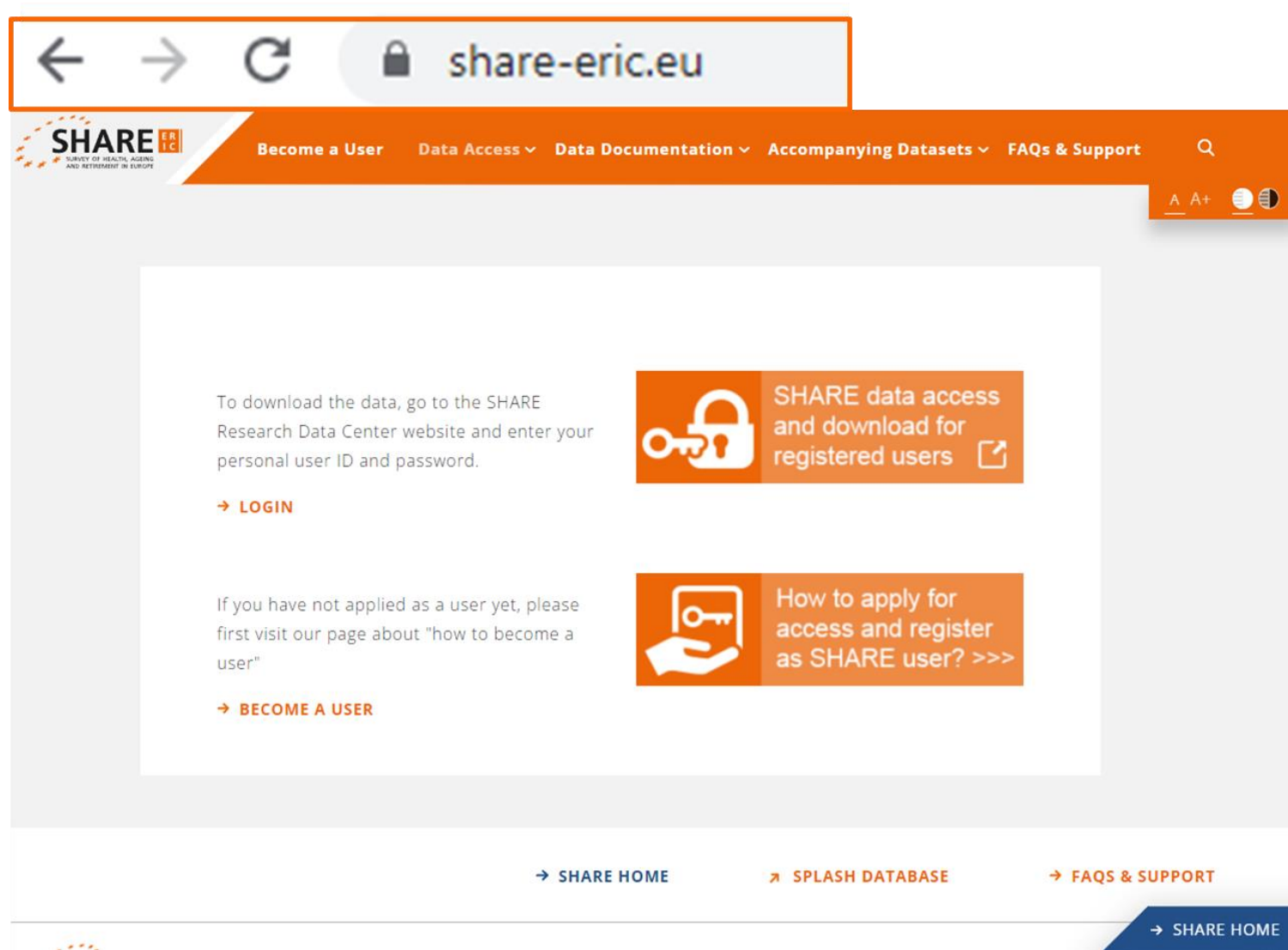
Aktualności

Główne wnioski

Badanie Zdrowia, Starzenia się Populacji i Procesów Emerytalnych „SHARE: 50+ w Europie” (z ang. Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe, SHARE) jest przeprowadzane wśród osób w wieku 50 lat i więcej.

Badaniem objęte są wszystkie kraje europejskie oraz Izrael.

- dane dostępne bezpłatnie
- wymagana rejestracja z podaniem afiliacji
- wyłącznie do celów naukowych

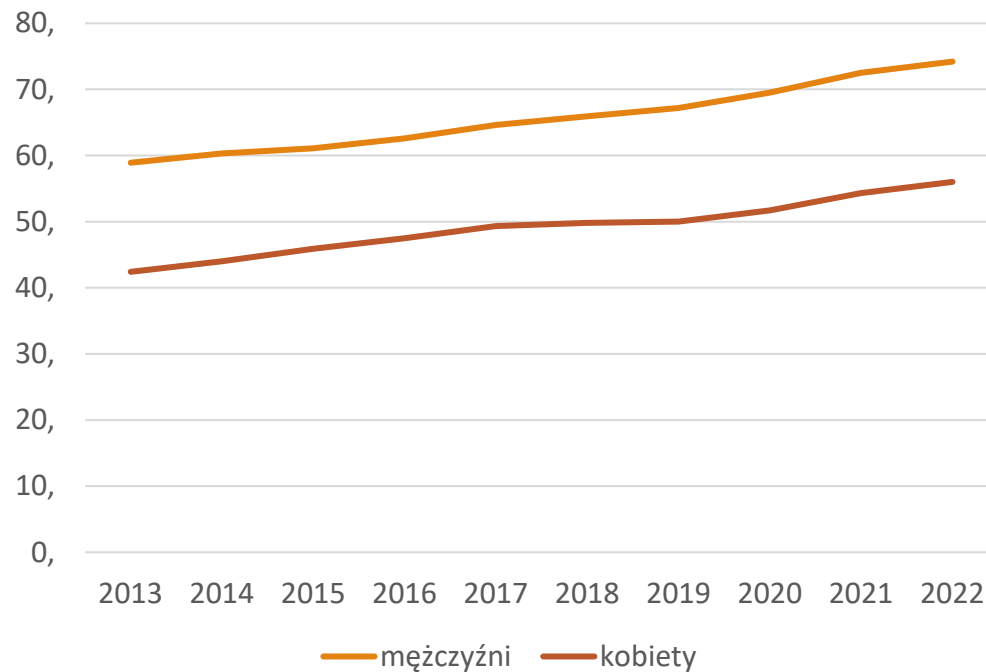

Uwarunkowania aktywności osób w wieku 50+

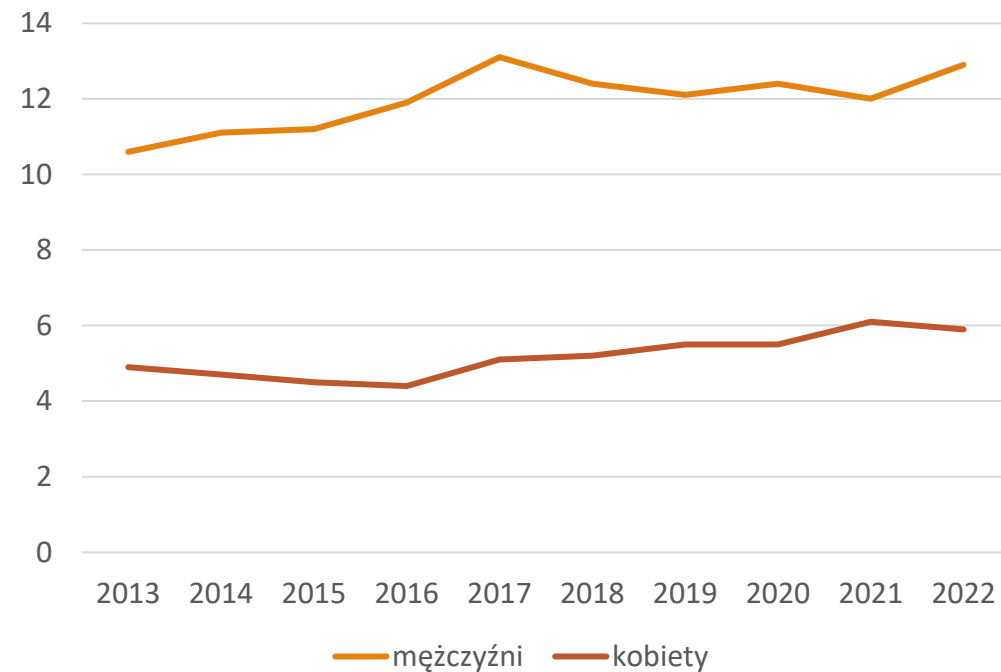
AGNIESZKA CHŁOŃ-DOMIŃCZAK

Aktywność zawodowa osób w wieku 50 lub więcej lat w Polsce stopniowo rośnie, głównie w grupie osób do 65 roku życia

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 50-64 LATA

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 65-74 LATA

Osoby 50+ na rynku pracy - główne kwestie

Aktywność zawodowa osób 50+

- ✓ Czy osoby po 50-tce są zadowolone z pracy?
- ✓ Czynniki „przytrzymujące” i „wypychające” z rynku pracy

Przechodzenie na emeryturę

- ✓ Ustawowy a efektywny wiek emerytalny w Polsce
- ✓ Oczekiwania dotyczące tempa przechodzenia na emeryturę

Co wpływa na ocenę jakości pracy?

➤ CZYNNIKI WYPYCHAJĄCE

- ✓ Wysiętek fizyczny
- ✓ Presja czasu
- ✓ Mało elastyczna praca
- ✓ Brak szans na awans
- ✓ Niepewność zatrudnienia
- ✓ Stan zdrowia
- ✓ Chęć przejścia na emeryturę

➤ CZYNNIKI PRZYTRZYMUJĄCE

- ✓ Ogólne odczucie satysfakcji z pracy
- ✓ Możliwości rozwoju
- ✓ Wsparcie w trudnych sytuacjach
- ✓ Uznanie efektów pracy
- ✓ Adekwatne wynagrodzenie

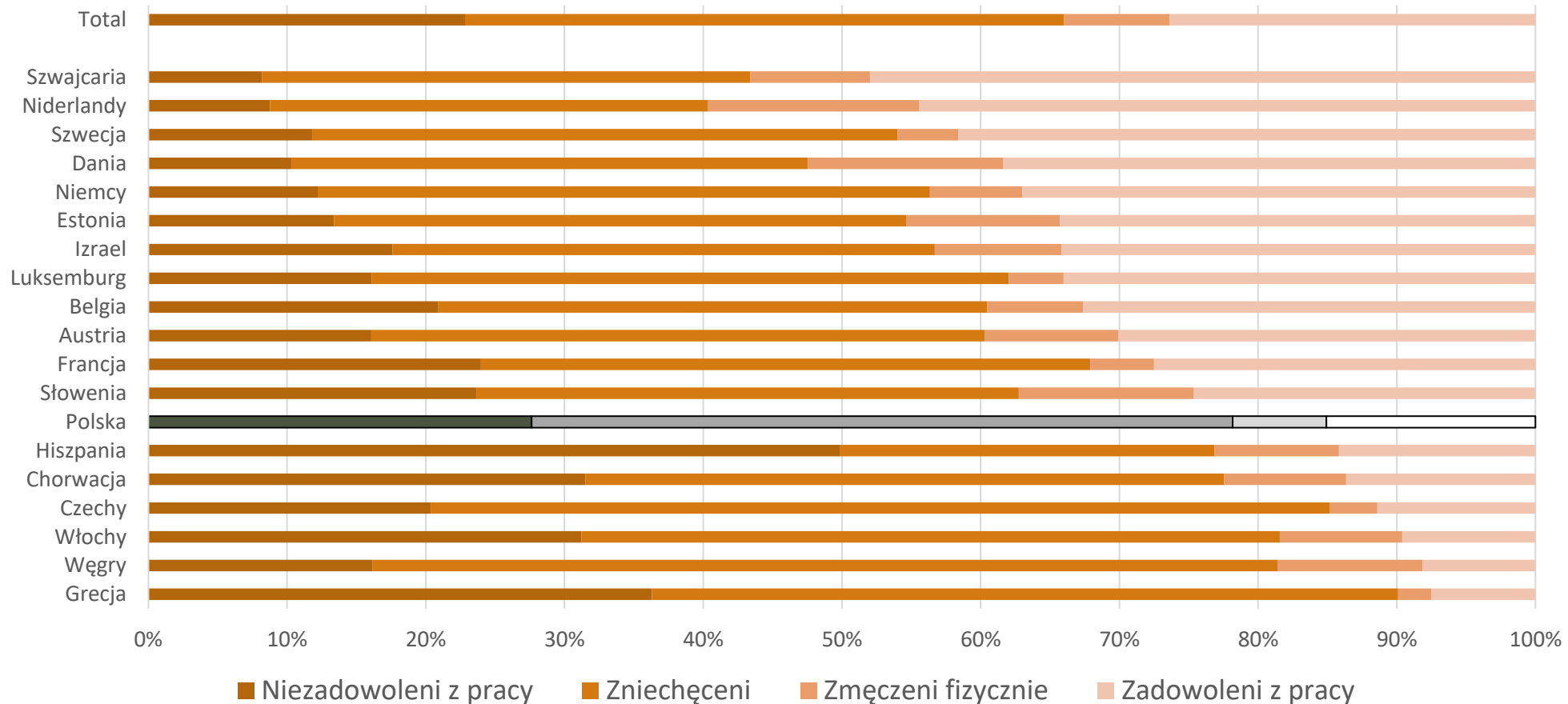
Czynniki wpływające na zadowolenie z pracy: respondenci ogółem a respondenci z Polski

	Ogółem	Polska	PL mężczyźni	PL kobiety
Zadowoleni z pracy (ogółem)	90.9	92.8	98.5	86.6
Praca wymagająca fizycznie	56.5	64.3	60.7	62.5
Praca pod presją czasu	47.7	43.1	41.9	44.5
Mało swobody w wykonywaniu pracy	29.1	38.3	29.8	47.6
Małe szanse na awans	64.6	74.2	71.4	77.3
Brak poczucia bezpieczeństwa	16.1	14.6	12.3	17.0
Możliwość rozwoju i zdobywania umiejętności	67.9	61.5	53.4	70.3
Uzyskanie wsparcia w trudnych sytuacjach	75.6	63.4	63.9	62.8
Uznanie ze strony współpracowników	73.7	75.6	85.4	64.9
Adekwatne zarobki	60.3	37.8	42.5	32.7

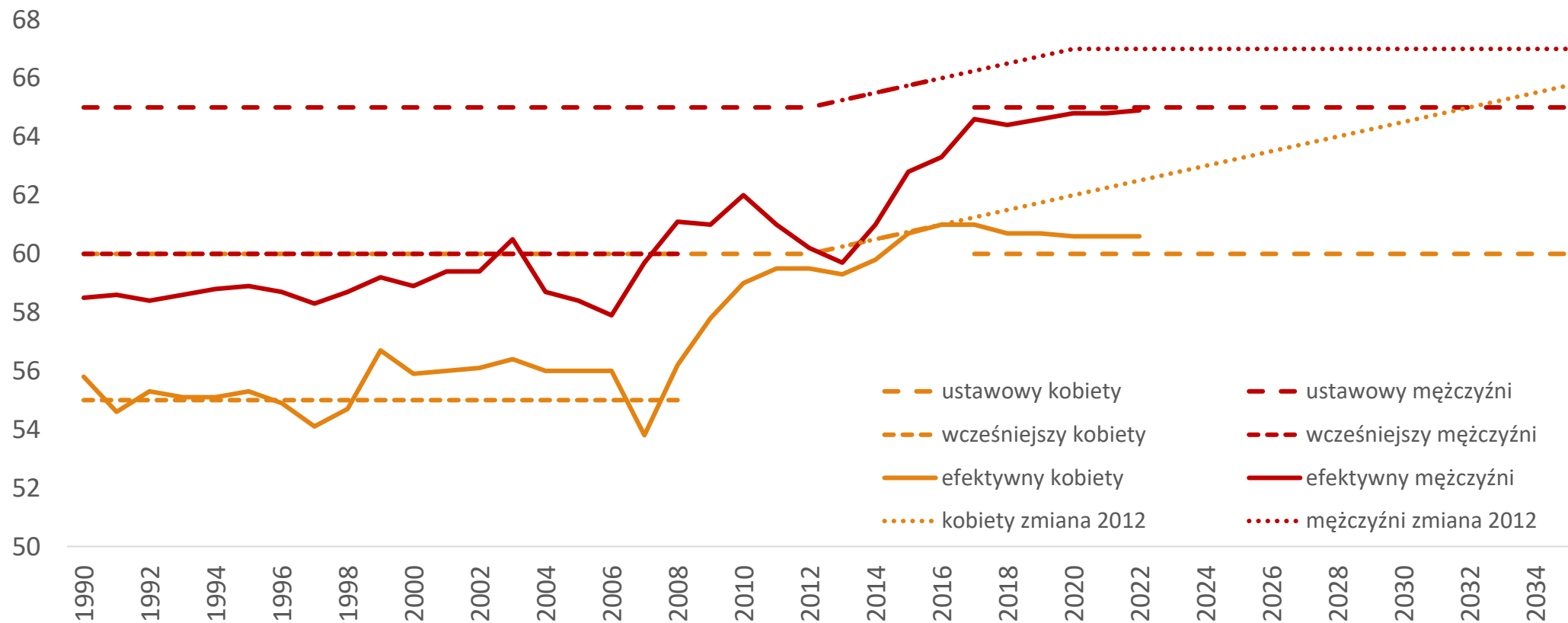
Cztery grupy pracowników 50+ według ich oceny zadowolenia z pracy

	Niezadowoleni z pracy	Zniechęceni	Zmęczeni fizycznie	Zadowoleni z pracy
Udział	 23%	 43%	 8%	 26%
Zadowoleni z pracy (ogółem)	67.5	97.3	95.2	99.7
Praca wymagająca fizycznie	83.6	51.6	77.9	20.0
Praca pod presją czasu	80.3	46.9	62.3	16.7
Mało swobody w wykonywaniu pracy	63.6	26.7	24.9	4.3
Małe szanse na awans	81.2	67.4	49.3	49.9
Brak poczucia bezpieczeństwa	31.2	16.0	13.1	4.1
Możliwość rozwoju i zdobywania umiejętności	44.3	67.7	81.3	84.5
Uzyskanie wsparcia w trudnych sytuacjach	54.1	74.4	92.1	91.2
Uznanie ze strony współpracowników	48.5	70.8	91.6	95.2
Adekwatne zarobki	35.9	58.4	76.7	79.9
Planuje przejście na emeryturę jak najszybciej	89.1	60.7	64.1	19.3
Obawia się, że zdrowie nie pozwoli na dalszą pracę	61.4	21.9	55.1	7.9

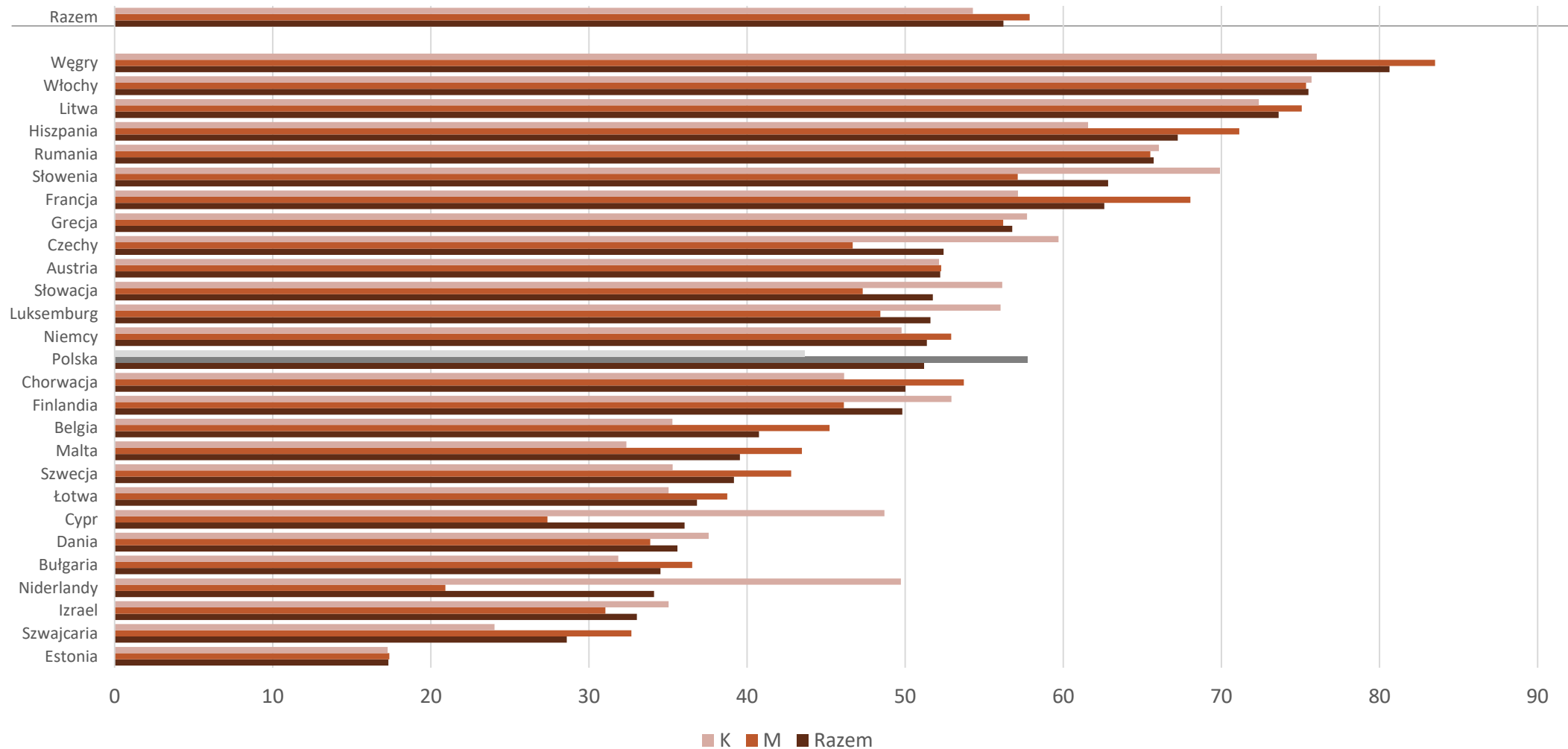
Ocena jakości pracy w Polsce na tle innych krajów

Ustawowy a efektywny wiek emerytalny

Chęć przejścia na emeryturę tak szybko, jak jest to możliwe

Podsumowanie

➤ AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

- ✓ rosnące wskaźniki zatrudnienia
- ✓ ale jednocześnie duża grupa osób jest niezadowolona z pracy lub zniechęcona
 - ✓ małe szanse na awans
 - ✓ praca wymagająca fizycznie
 - ✓ mniejsza swoboda w organizacji pracy
 - ✓ nieadekwatne zarobki

➤ PRZEJŚCIE NA EMERYTURĘ

- ✓ efektywny wiek emerytalny zmienia się wraz ze zmianami wieku ustawowego
- ✓ 58% mężczyzn i 44% kobiet deklaruje, że chcieliby przejść na emeryturę tak szybko, jak jest to możliwe

Stan zdrowia osób w Polsce objętych badaniem SHARE

WIKTORIA WRÓBLEWSKA, RADOSŁAW ANTCZAK

Plan prezentacji

- Pomiar stanu zdrowia w badaniu SHARE
- Zmiany w stanie zdrowia osób w wieku 50 lat i więcej w Polsce w latach 2007-2020
- Stan zdrowia osób 55+ w Polsce i innych krajach objętych badaniem SHARE w.8
- Podsumowanie i wnioski

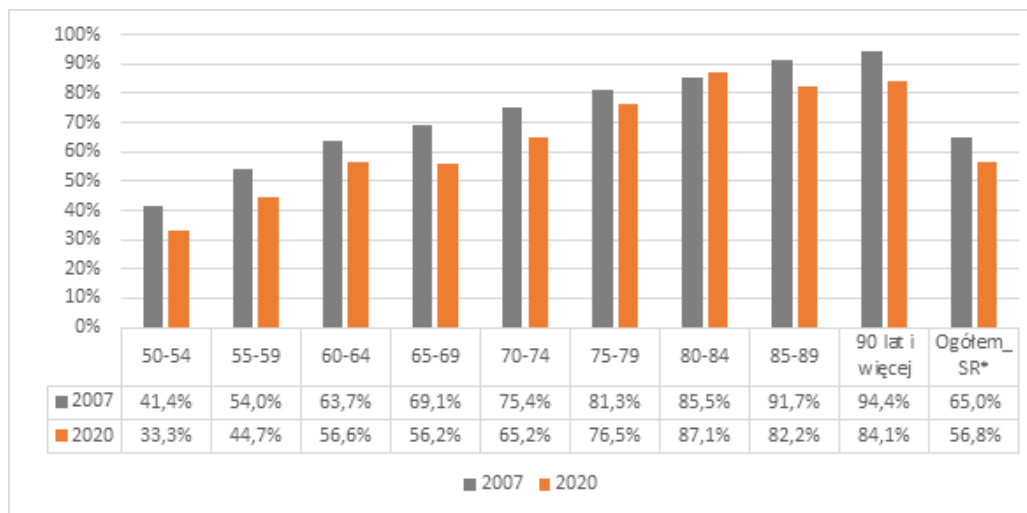
Pomiar stanu zdrowia w badaniu SHARE

- Wskaźnik samooceny stanu zdrowia (*Self perceived health, SPH*)
- Wskaźnik występowania ograniczeń w codziennej aktywności (*Global activity limitation, GALI*)
- Występowanie chorób przewlekłych i długotrwałych problemach zdrowotnych
- Wskaźnik występowania depresji (skala Euro-D)
- Wskaźnik ograniczeń funkcjonalnych i mobilnych (*Functional limitation, FL*)
- Wskaźnik podstawowych czynności życiowych (*Activities of daily living, ADL*)
- Wskaźnik złożonych czynności dnia codziennego (*Instrumental Activities of Daily Living, IADL*)

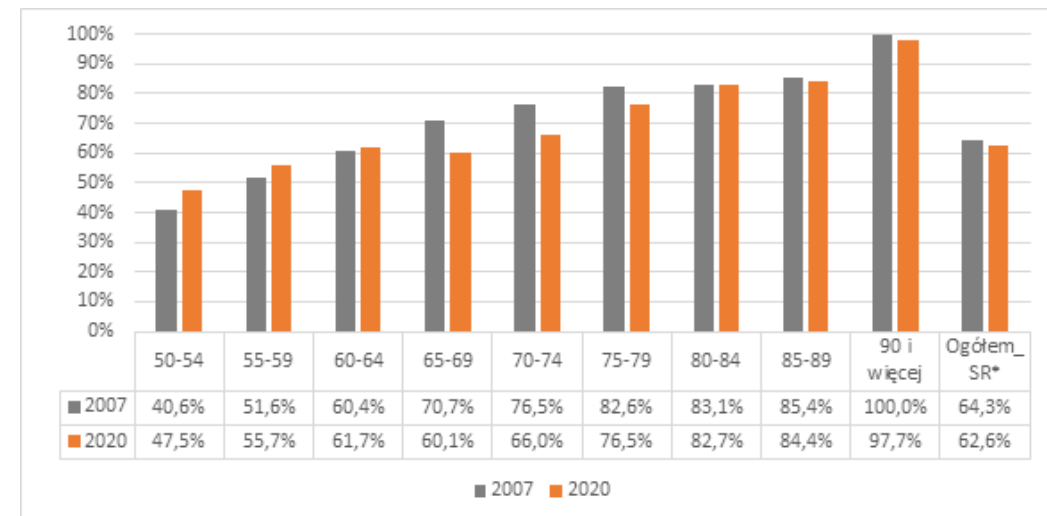
Stan zdrowia Polaków w wieku 50 lat i więcej w latach 2007 i 2020

Zmniejszenie wysokości słupka oznacza pozytywny kierunek zmian i poprawę stanu zdrowia w danym wymiarze i grupie wieku

ODSETEK OSÓB OCENIAJĄCYCH SWOJE ZDROWIE PONIŻEJ DOBRÉGO (UMIARKOWANY LUB ZŁY STAN ZDROWIA)

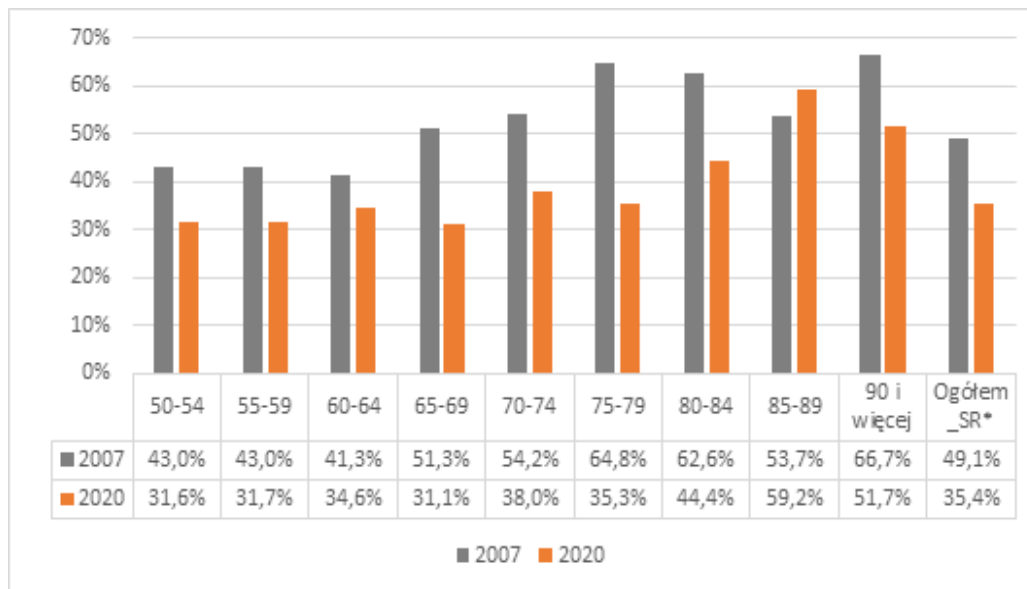
ODSETEK OSÓB Z PROBLEMAMI ZDROWOTNYMI (GALI)

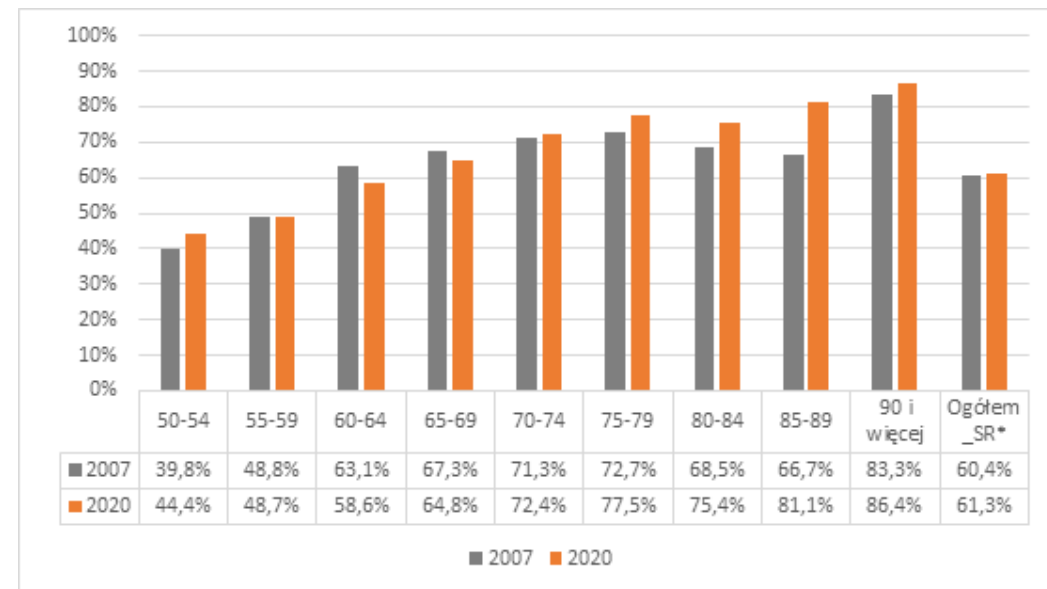
Ogółem SR*- wskaźnik standaryzowany wiekiem

Stan zdrowia Polaków w wieku 50 lat i więcej w latach 2007 i 2020

ODSETEK OSÓB Z OBJAWAMI DEPRESJI

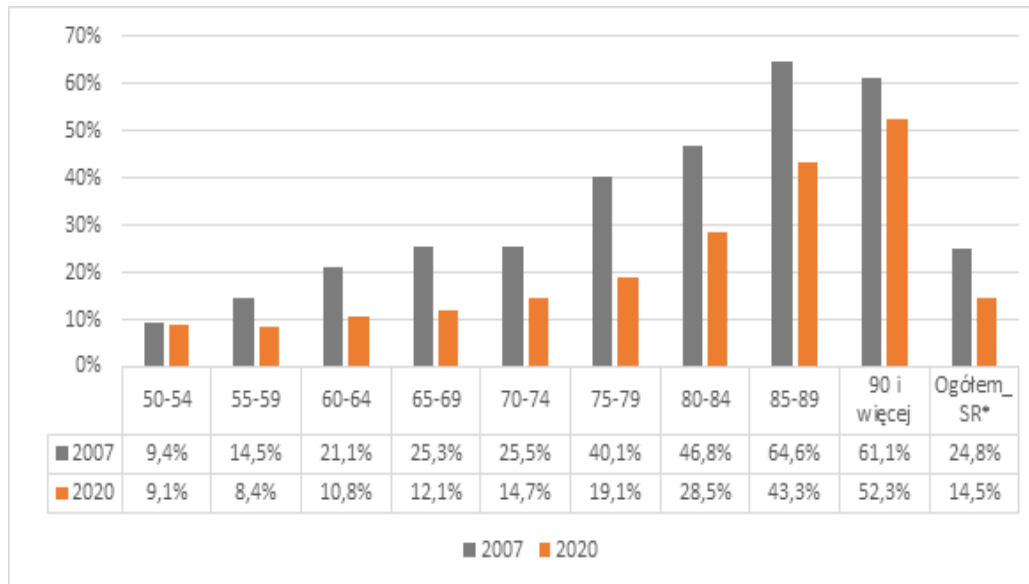

ODSETEK OSÓB Z DWOMA LUB WIĘCEJ ZDIAGNOZOWANYMI CHOROBYMI PRZEWLEKŁYMI

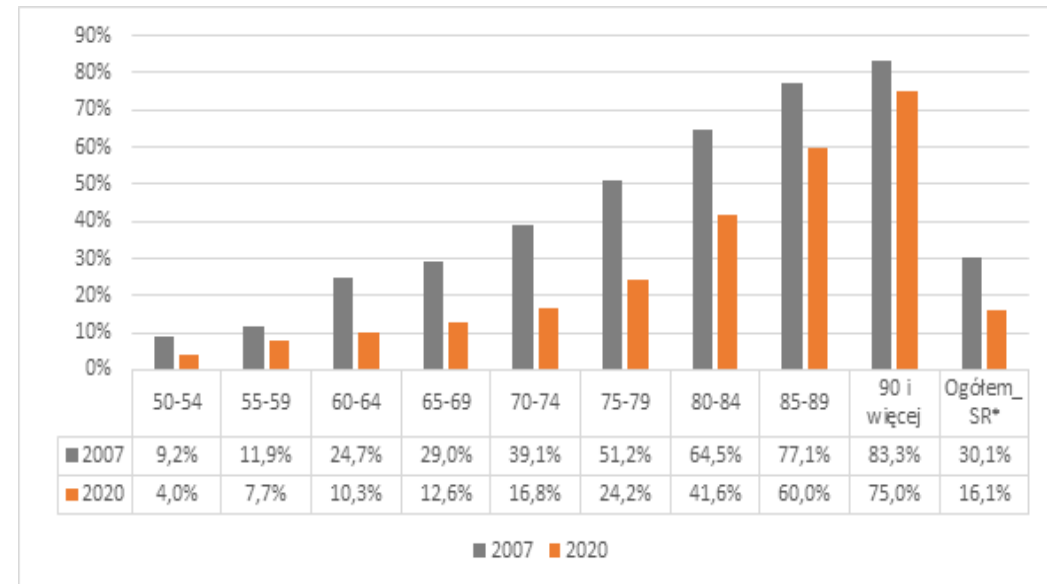

Stan zdrowia Polaków w wieku 50 lat i więcej w latach 2007 i 2020

ODSETEK OSÓB Z OGRANICZENIAMI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI ŻYCIOWYCH (ADL 1+)

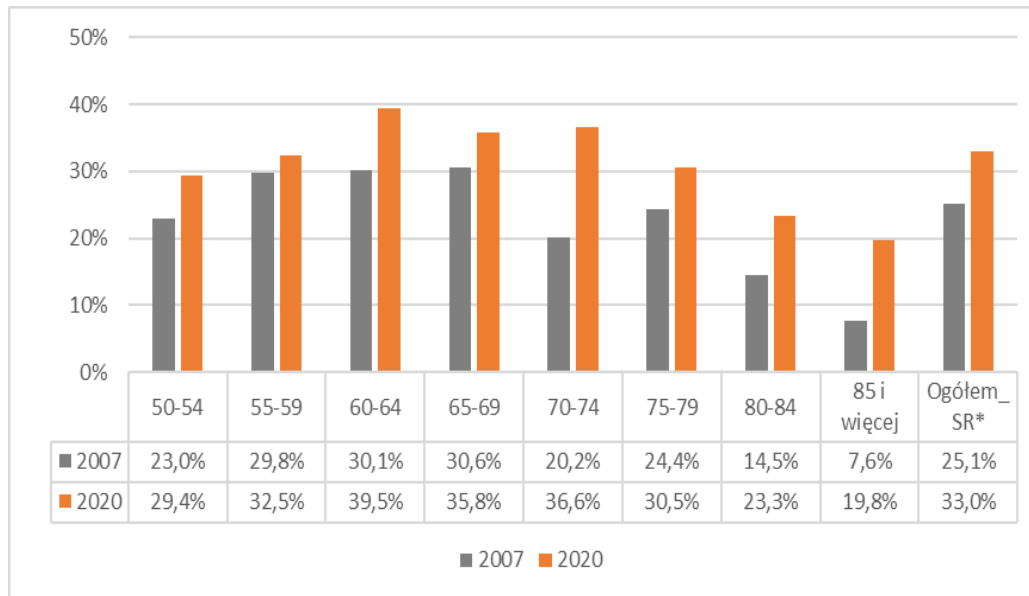

ODSETEK OSÓB Z TRUDNOŚCIAMI W WYKONYWANIU ZŁOŻONYCH CZYNNOŚCI DNIA CODZIENNEGO (IADL 1+)

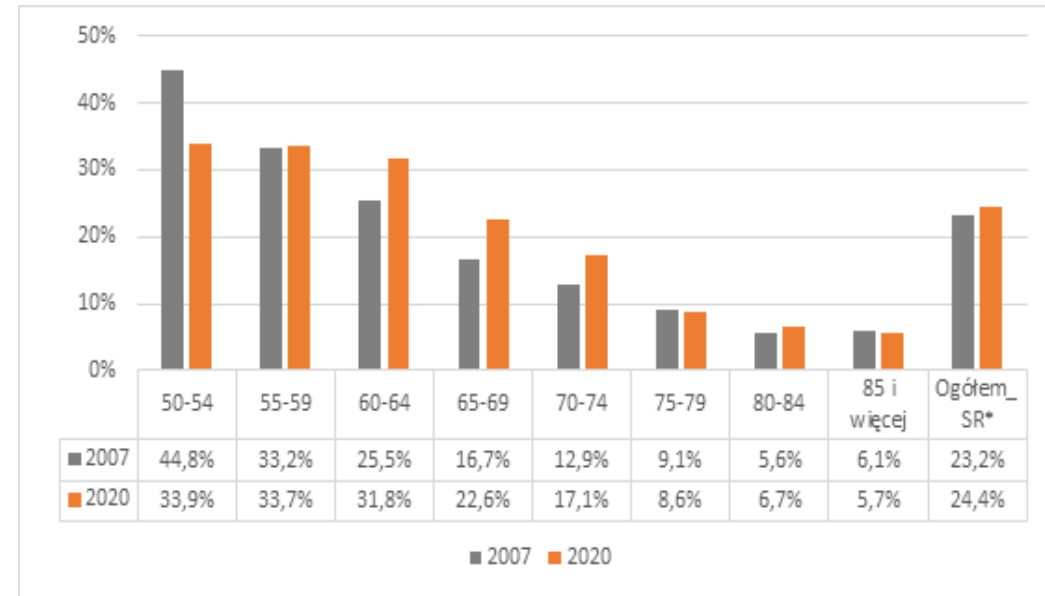

Stan zdrowia Polaków w wieku 50 lat i więcej w latach 2007 i 2020

WYSTĘPOWANIE OTYŁOŚCI (ODSETEK OSÓB ZE WSKAŹNIKIEM BMI ≥ 30)

PALENIE PAPIEROSÓW (ODSETEK OSÓB AKTUALNIE PALĄCYCH)

Zmiany w stanie zdrowia osób w Polsce objętych badaniem SHARE w latach poprzedzających pandemię – najważniejsze wyniki

➤ Pozytywne

- ✓ zmniejszenie częstości występowania ograniczeń w czynnościach uznawanych za niezbędne do samodzielnego życia
- ✓ poprawa stanu zdrowia psychicznego i zmniejszenie częstości występowania depresji u osób starszych

➤ Bez zmian lub trudne do oceny

- ✓ występowanie chorób przewlekłych i długotrwałych dolegliwości zdrowotnych
- ✓ wzrost udziału osób obciążonych wielochorobowością (75+) nie przekładający się na wzrost poważnych ograniczeń funkcjonalnych i występowanie niesprawności

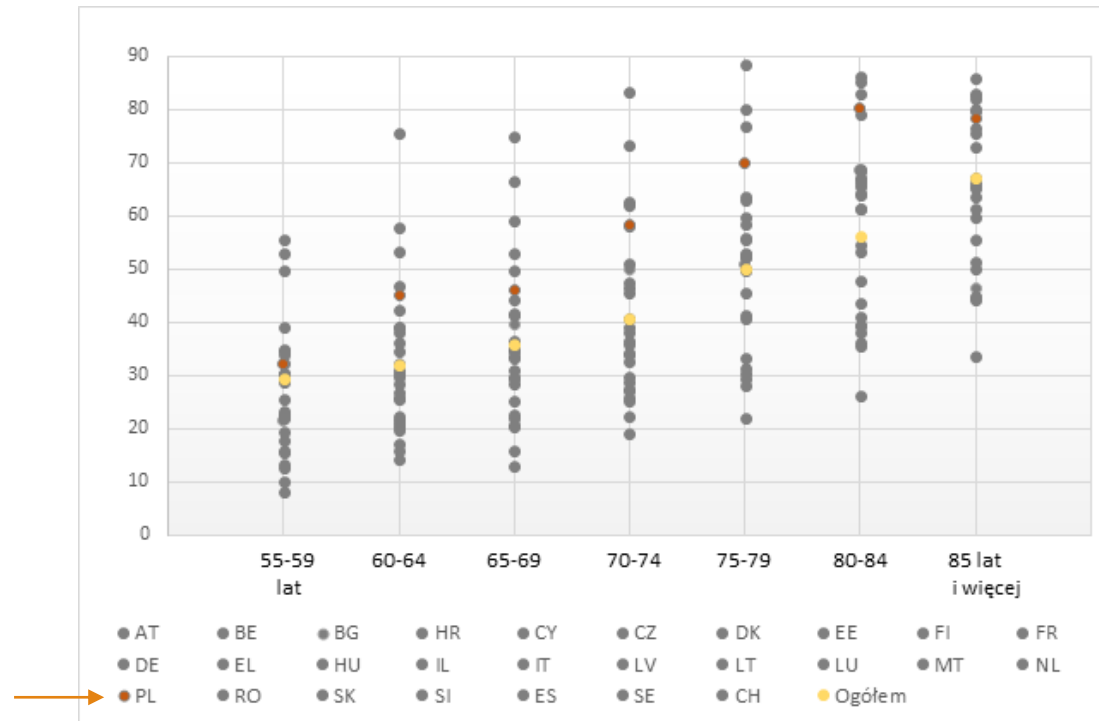
➤ Negatywne

- ✓ wskaźniki otyłości i częstość palenia papierosów wśród osób w wieku 60+

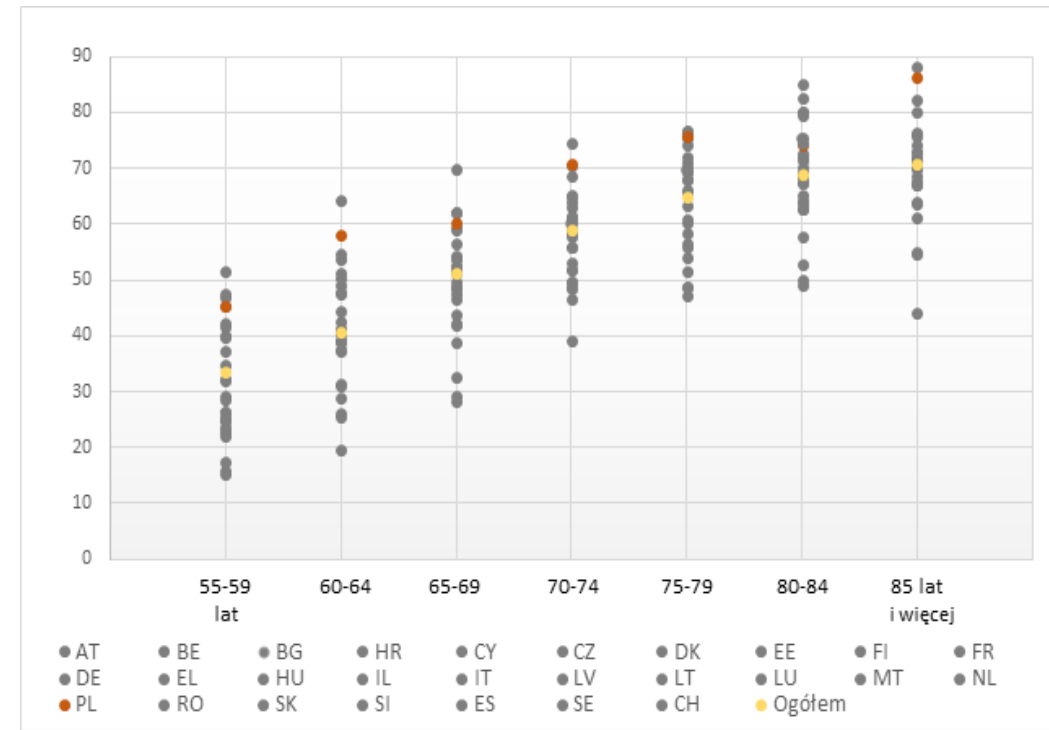
Stan zdrowia osób 55 lat i więcej w Polsce i innych krajach objętych badaniem SHARE w.8

Im wyżej położony
znacznik, tym gorsza
sytuacja kraju w danym
wymiarze zdrowia

ODSETEK OSÓB OCENIAJĄCYCH SWOJE ZDROWIE
PONIŻEJ DOBREGO (UMIARKOWANY LUB ZŁY
STAN ZDROWIA)

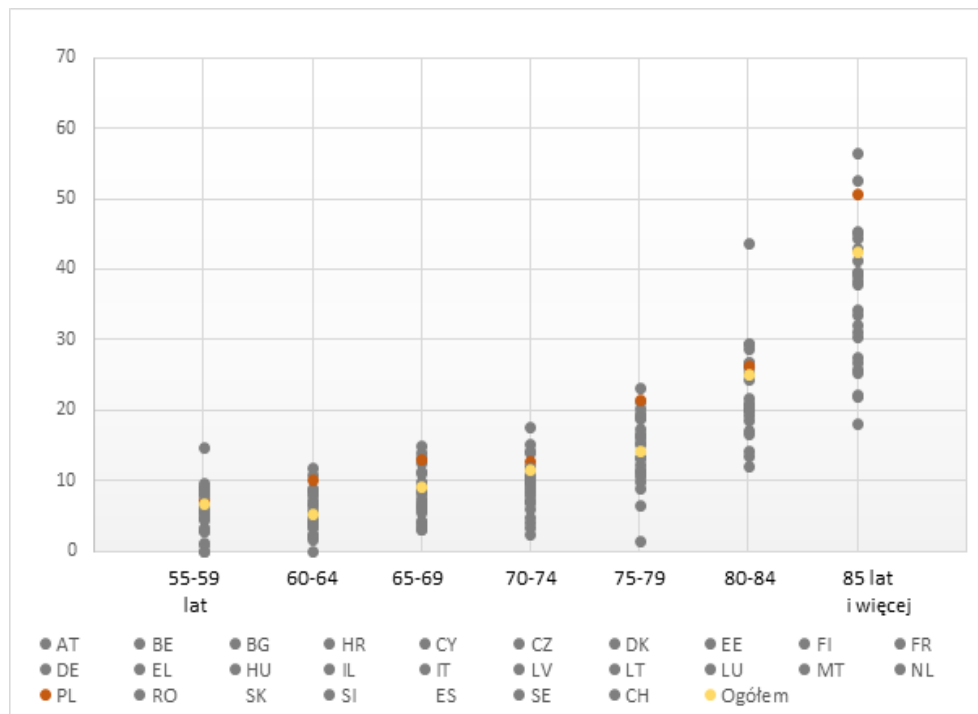

ODSETEK OSÓB Z DWOMA LUB
WIĘCEJ ZDIAGNOZOWANYMI
CHOROBYMI PRZEWLEKŁYMI

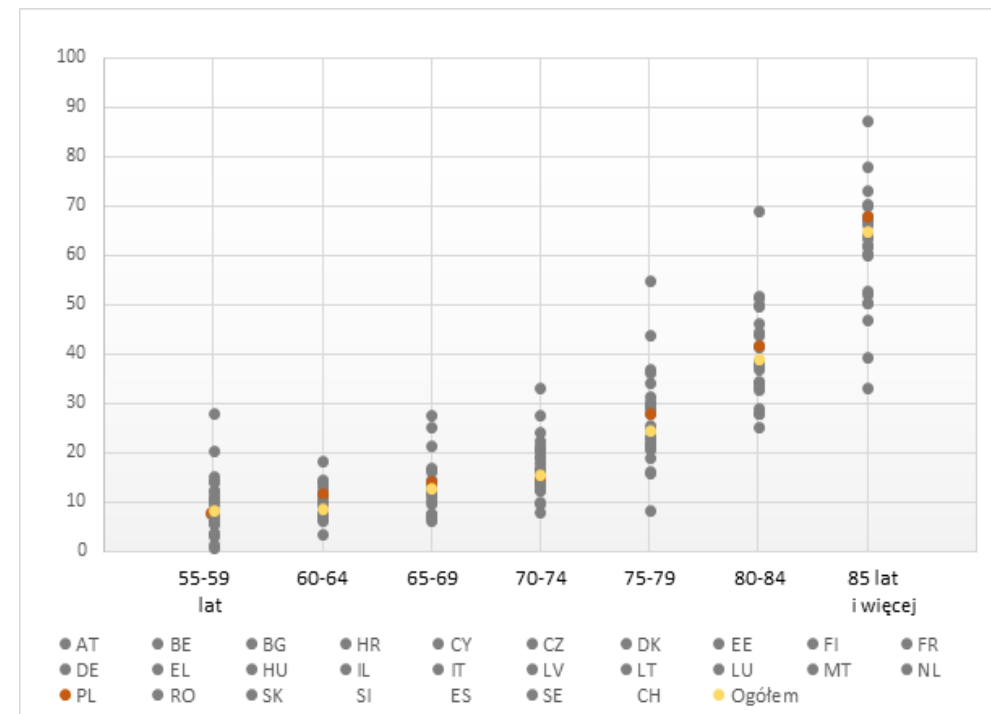

Stan zdrowia osób 55 lat i więcej w Polsce i innych krajach objętych badaniem SHARE

ODSETEK OSÓB Z OGRANICZENIAMİ
W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH
CZYNNOŚCI ŻYCIOWYCH (ADL 1+)

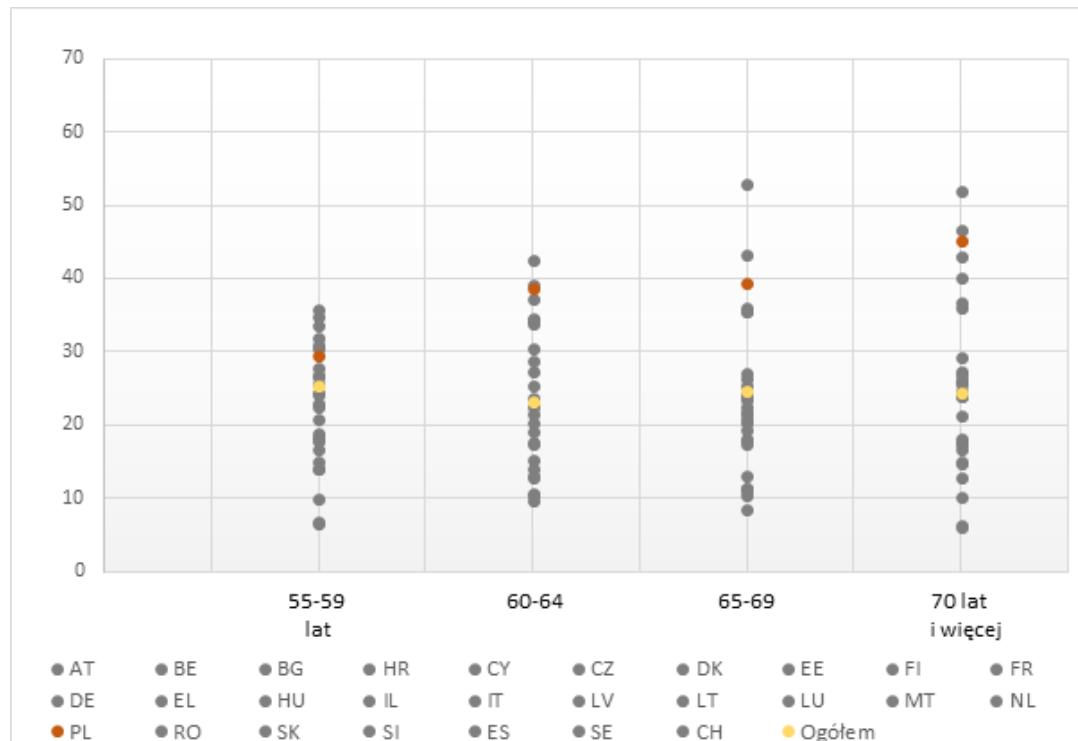

ODSETEK OSÓB Z TRUDNOŚCIAMI W WYKONYWANIU
ZŁOŻONYCH CZYNNOŚCI DNIA CODZIENNEGO (IADL 1+)

Stan zdrowia osób 55 lat i więcej w Polsce i innych krajach objętych badaniem SHARE

ODSETEK OSÓB Z OGRANICZENIAMI W WYKONYWANIU PRACY ZAROBKOWEJ W ZWIĄZKU Z WYSTĘPOWANIEM PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH

„Czy ma Pan/Pani jakikolwiek problem zdrowotny lub niepełnosprawność, które ograniczają rodzaj lub ilość pracy zarobkowej, jaką może Pan/Pani wykonywać?”

Pytanie to zadano osobom w wieku do 75 lat

Stan zdrowia osób 55 lat i więcej w Polsce i innych krajach objętych badaniem SHARE - najważniejsze wyniki

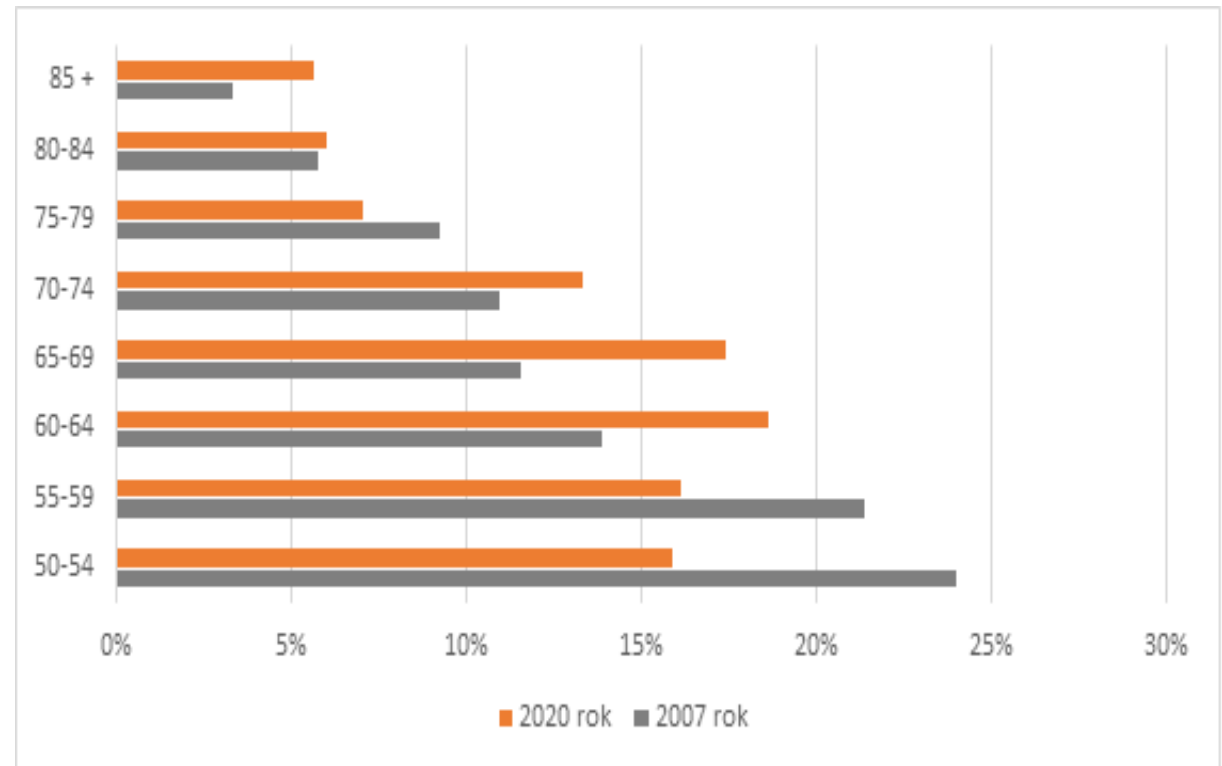
- Stan zdrowia mieszkańców Polski był poniżej poziomu notowanego dla wszystkich krajów ogółem biorących udział w badaniu SHARE
 - ✓ największe różnice (na niekorzyść Polski) występowały w częstości ocen stanu zdrowia poniżej dobrego oraz występowaniu chorób przewlekłych,
 - ✓ mniejsze - w występowaniu poważnych ograniczeń związanych z brakiem samodzielności (ADL oraz IADL),
 - ✓ różnice rosły w kolejnych grupach wieku (dla samooceny zdrowia oraz GALI)
- ✓ Częstość występowania ograniczeń w wykonywaniu pracy zawodowej wynikających ze zdrowia jest znacznie wyższa w Polsce i różnice te rosną wraz z wiekiem.

Zmiany w strukturze wieku osób 50+ w Polsce jako czynnik zwiększający obciążenia zdrowotne w wymiarze absolutnym

W latach 2007-2020 populacja osób

- ✓ w wieku 60-64 lata zwiększyła się o 933 tys.,
- ✓ w wieku 65-69 lat o 1052 tys. osób,
- ✓ w wieku 70-74 lata o 540 tys.,
- ✓ w wieku 85 + o 410 tys.(dwukrotnie)

STRUKTURA WIEKU OSÓB 50+ W 2007 R. I 2020 R. (W PROCENTACH)

Wnioski

- Pozytywne zmiany w stanie zdrowia osób w wieku 50 lat i więcej - w latach poprzedzających pandemię- mogą wskazywać na zachodzenie procesu *dynamicznej równowagi* w zachorowalności i niesprawności osób starszych w Polsce.
- Rosnąca liczba osób w wieku 60 lat oraz 70 lat i więcej (*pokolenie baby boomers*) w połączeniu z długiem zdrowotnym, spowodowanym czasem pandemii Covid-19, będzie powodować wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne i dodatkowo obciążać system zdrowotny w Polsce w najbliższych latach.
- Gorsze wskaźniki stanu zdrowia mieszkańców Polski - dla większości wskaźników oraz wszystkich grup wieku 55+ - świadczą o utrzymywaniu się znacznego dystansu w stanie zdrowia Polaków do mieszkańców innych krajów biorących udział w badaniu SHARE w.8.

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sprawowanie opieki, relacje międzypokoleniowe a jakość życia

ANITA ABRAMOWSKA-KMON

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

SGH

I. Praca a opieka - wprowadzenie

Konsekwencje sprawowania opieki nad innymi osobami (wnukami i/lub osobami dorosłymi/starszymi) dla:

- stanu zdrowia opiekunów,
- subiektywnej jakości życia (zwłaszcza w przypadku opieki nad osobami dorosłymi),
- aktywności zawodowej i zatrudnienia,
 - ✓ osoby opiekujące się innymi odznaczają się niższymi wskaźnikami zatrudnienia,
 - ✓ mają wyższe prawdopodobieństwo przejścia na (wcześniejszą) emeryturę,
- znaczne różnice w tym zakresie między krajami europejskimi,
- kwestia ta jest szczególnie ważna w krajach takich jak Polska, gdzie dominuje model opieki charakteryzowany jako **familizm pozbawiony wsparcia** (*familialism by default/unsupported familialisation*).

Cel analiz i podejście

Przedstawienie wyników analiz dotyczących **zaangażowania osób 50+ w Polsce w sprawowanie opieki nad innymi osobami w powiązaniu z ich aktywnością zawodową.**

➤ **Opieka nad innymi osobami:**

- ✓ opieka nad osobami dorosłymi - sprawowanie regularnej, codziennej opieki nad innymi osobami (w tym samym gosp. domowym lub spoza gosp. domowego),
- ✓ opieka nad wnukami - regularna, codzienna opieka nad dzieckiem/dziećmi/wnukami.

➤ **Zatrudnienie:**

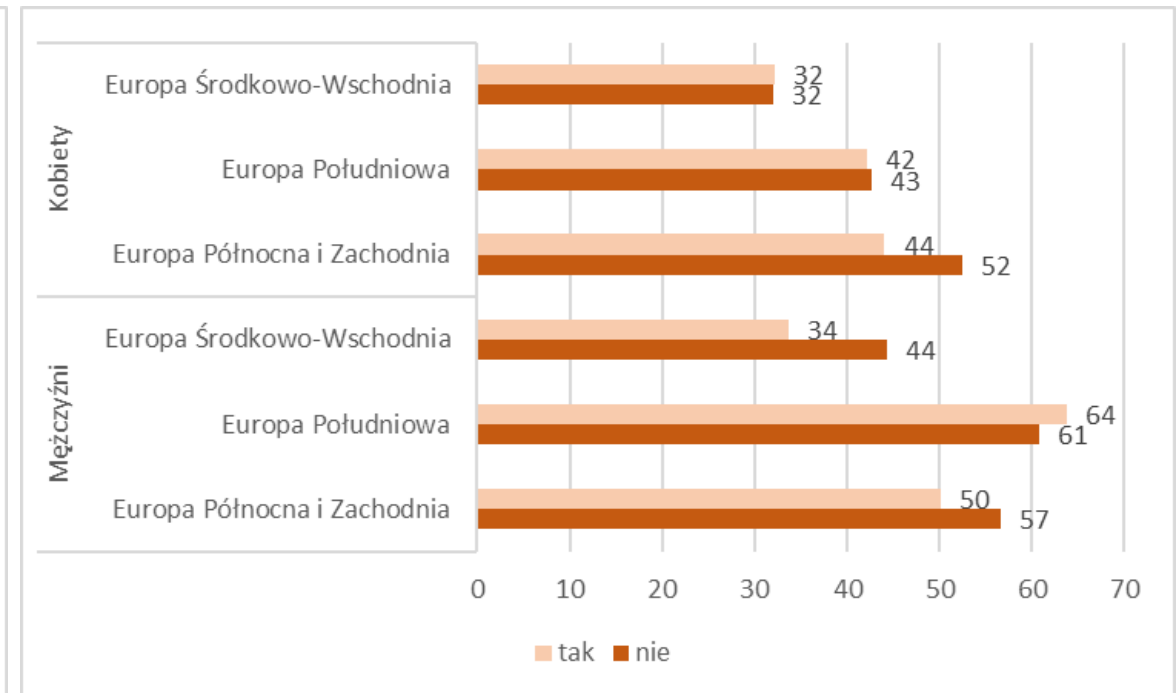
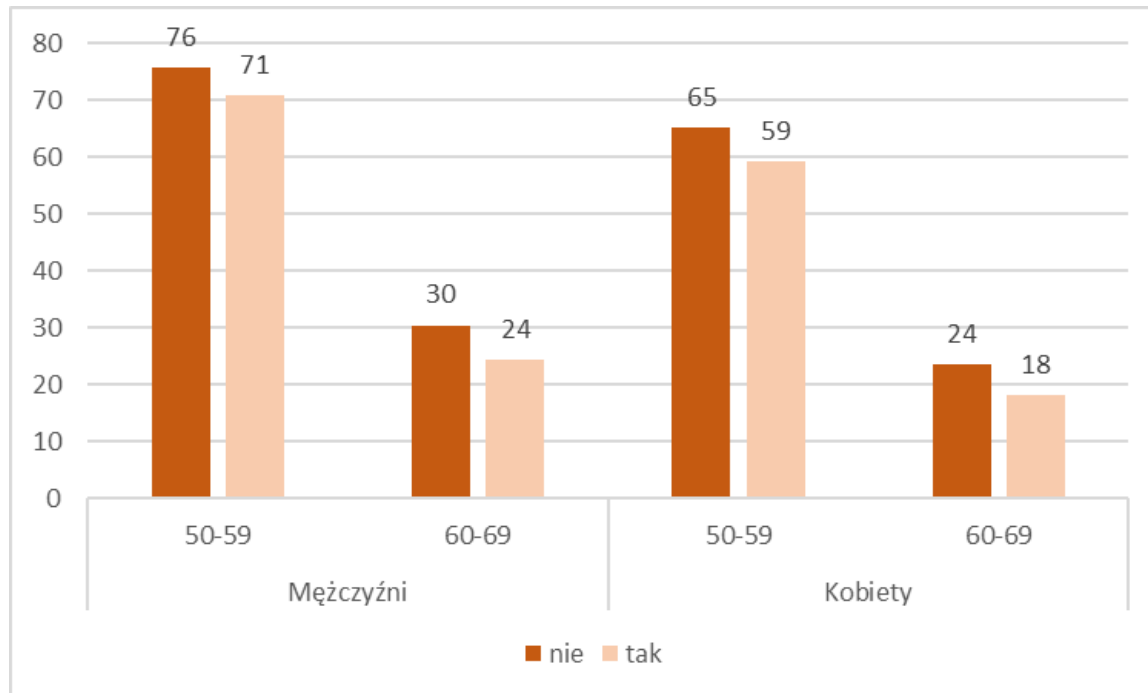
- ✓ osoby pracujące: osoby zatrudnione lub pracujące na własny rachunek,
- ✓ osoby niepracujące: bezrobotne lub bierne zawodowo, w tym: na emeryturze, bezrobotne, zajmujące się domem, trwale chore lub niepełnosprawne itp.

➤ Analizy ograniczone do osób w **wieku 50-69 lat.**

Wskaźniki zatrudnienia według faktu sprawowania opieki nad osobami dorosłymi (w %)

Kraje SHARE: co dziesiąta osoba w wieku 50-69 lat sprawowała regularną, codzienną opiekę nad osobami dorosłymi

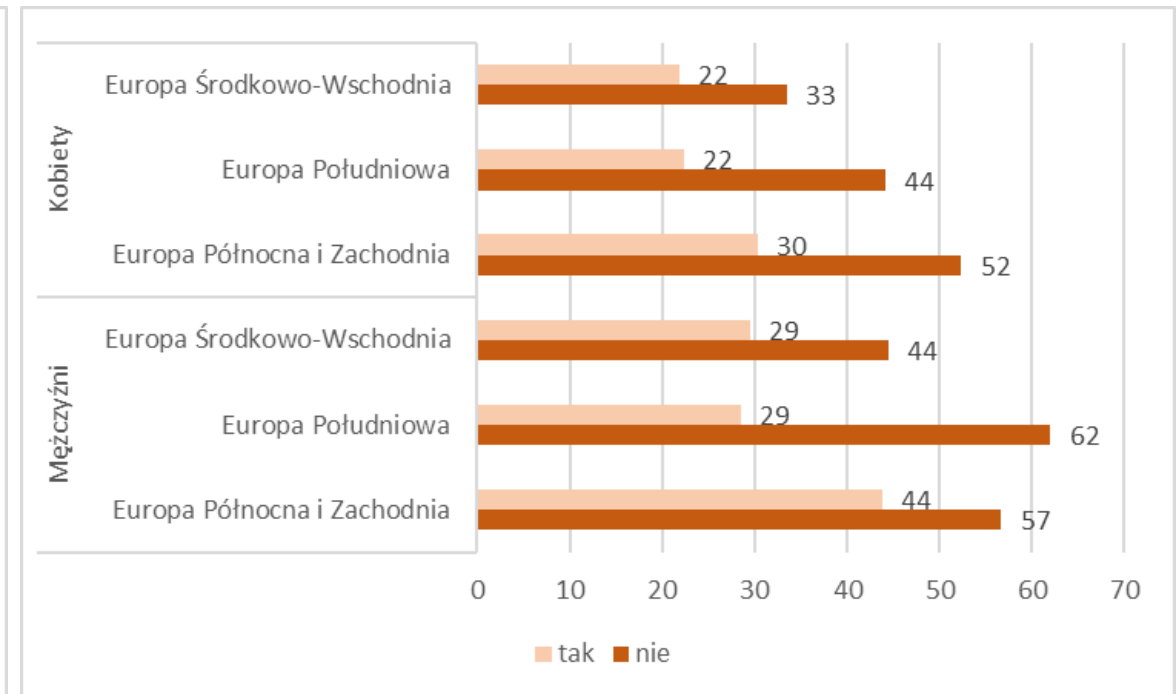
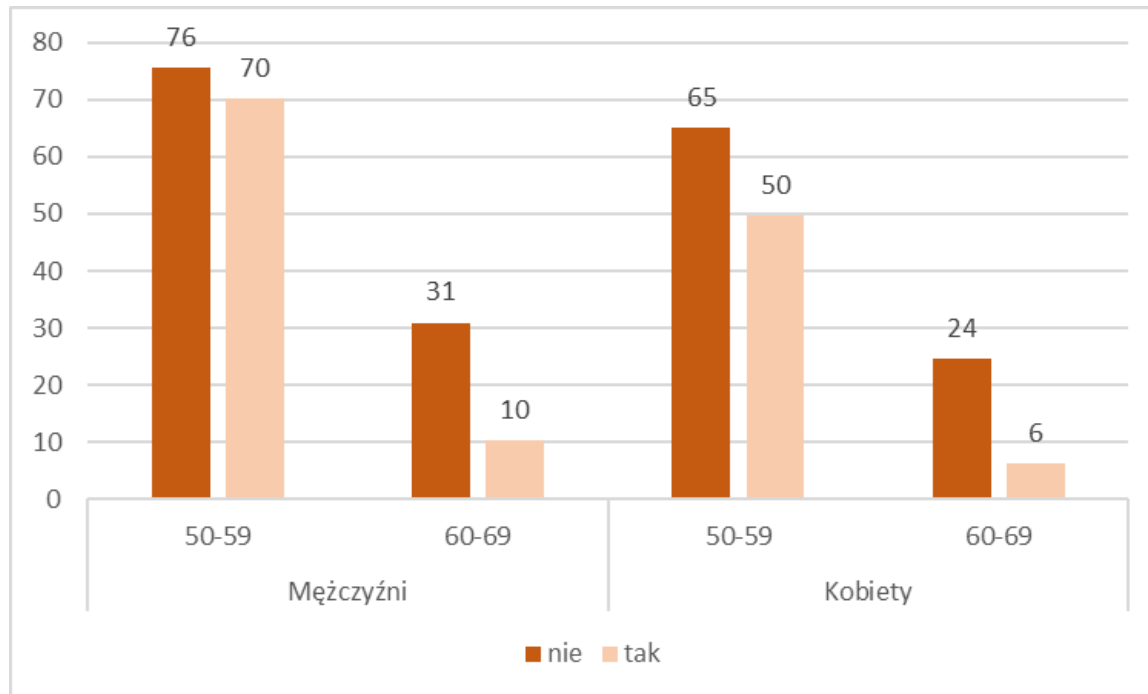
Osoby sprawujące opiekę nad innymi rzadziej posiadały zatrudnienie niż osoby nieudzielające takiego wsparcia=> różnice między grupami krajów

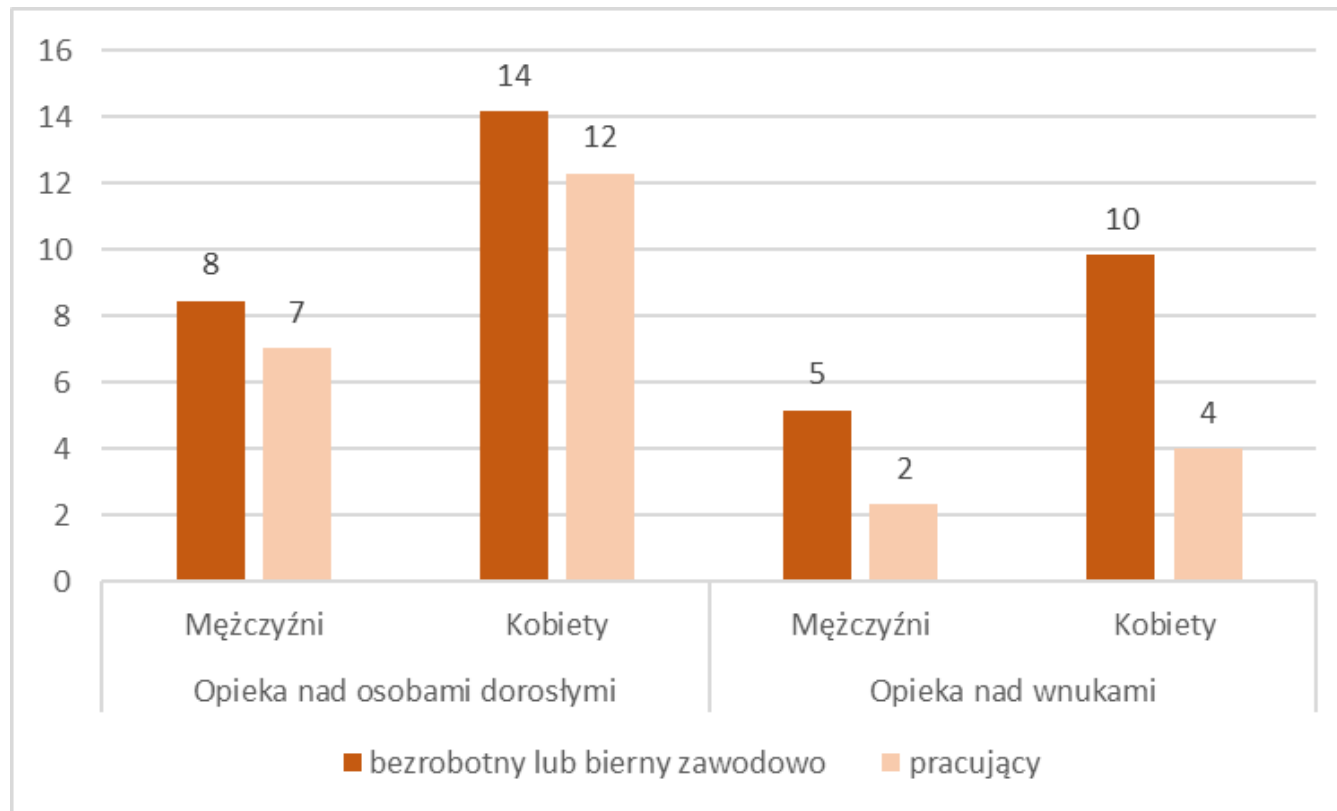
Wskaźniki zatrudnienia według faktu sprawowania opieki nad wnukami (w %)

Kraje SHARE: 5,5% respondentów w wieku 50-69 lat sprawowało regularną opiekę nad wnukami

Opiekunowie wnuków pracowali rzadziej niż osoby nieudzielające takiego wsparcia=> różnice według płci i wieku, a także dla grup krajów.

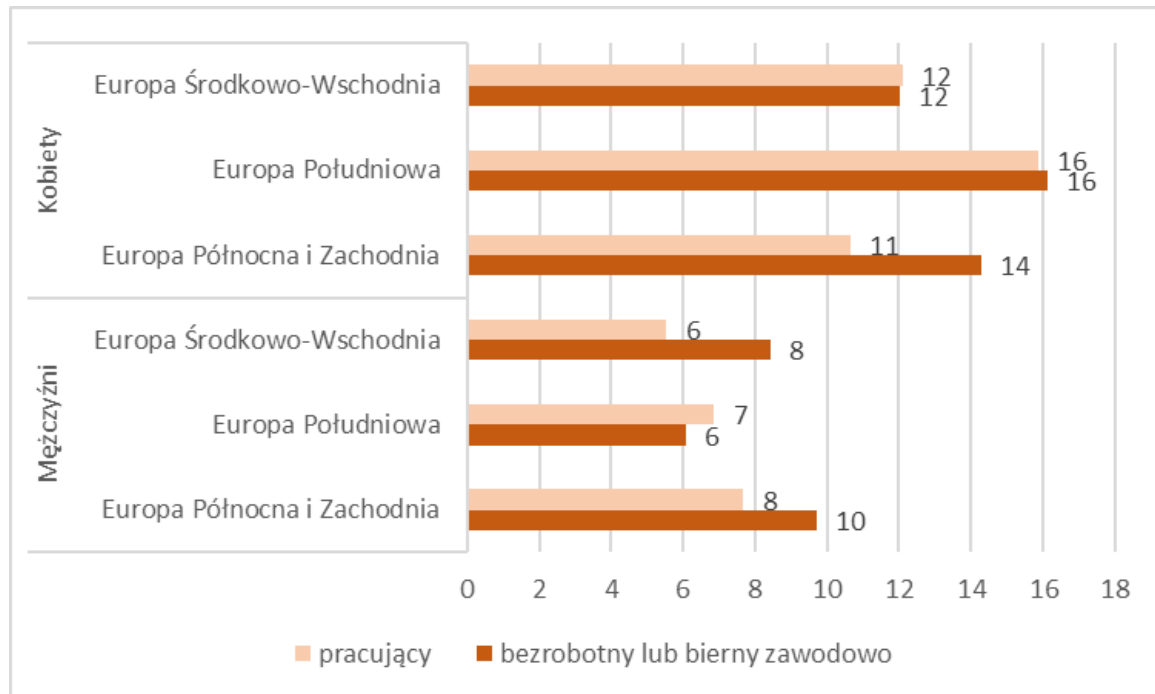
Udział osób sprawujących opiekę nad innymi osobami w analizowanych krajach według płci i statusu na rynku pracy (w %)

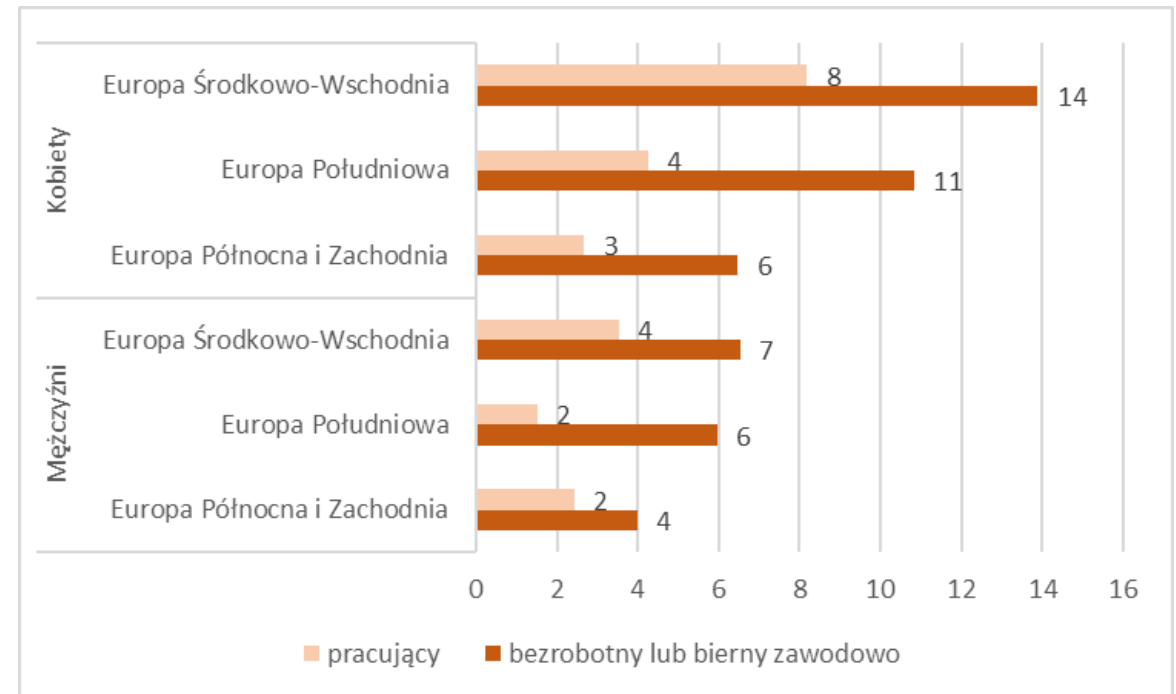
Występują różnice między grupami wieku dla kobiet i mężczyzn według statusu na rynku pracy, zwłaszcza jeśli chodzi o opiekę nad wnukami.

Udział osób sprawujących opiekę nad innymi osobami według płci, grup krajów i statusu na rynku pracy (w %)

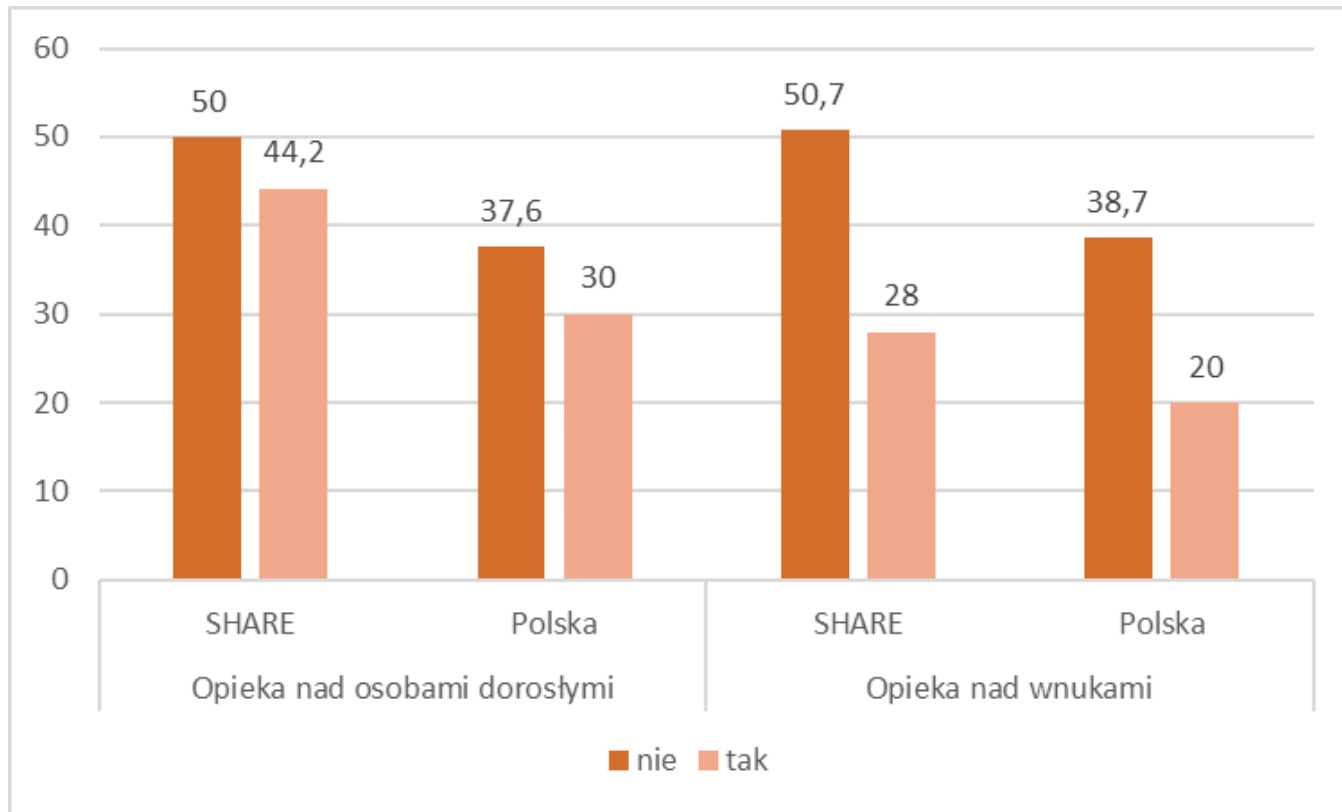
nad osobami dorosłymi

nad wnukami

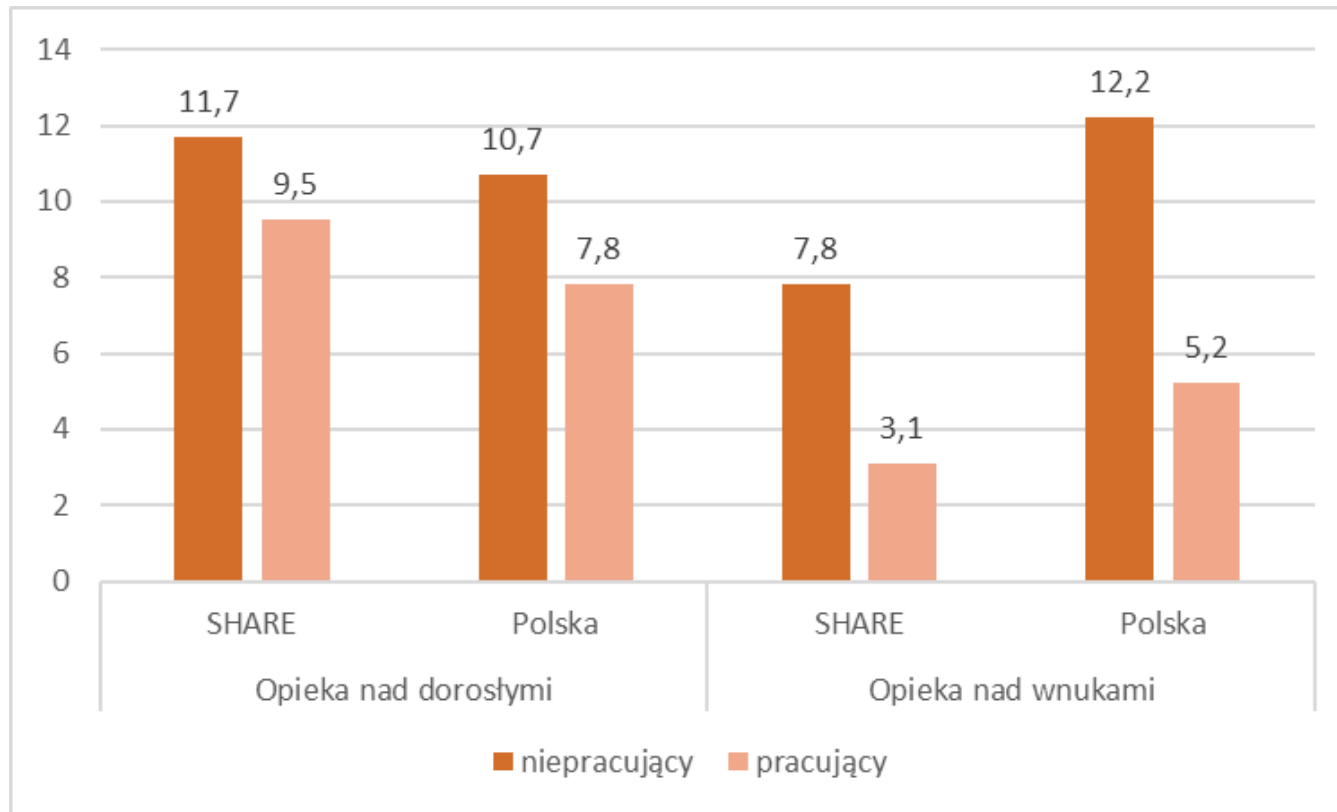

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 50-69 lat w Polsce i w krajach SHARE według sprawowania opieki nad innymi osobami (w %)

Polacy w wieku 50-69 lat odznaczają się mniejszymi wskaźnikami zatrudnienia niż ich rówieśnicy w krajach SHARE zarówno wśród opiekunów jak i nie opiekunów

Udział osób sprawujących opiekę nad innymi osobami w Polsce i w krajach SHARE według statusu na rynku pracy (w %)

Osoby opiekujące się innymi, zwłaszcza niepracujące charakteryzują się niższą jakością życia, wyższą liczbą symptomów depresji i gorszym stanem zdrowia niż osoby niezaangażowane w takie aktywności.

II. Relacje międzygeneracyjne - wprowadzenie

- Definiowane jako wymiana wsparcia emocjonalnego, finansowego oraz opieki = tzw. **transfery międzygeneracyjne udzielane w obu kierunkach**.
- **Ważne z punktu widzenia dobrostanu psychicznego i jakości życia.**
- Ich intensywność i kierunek zmienia się w przebiegu życia.

CEL:

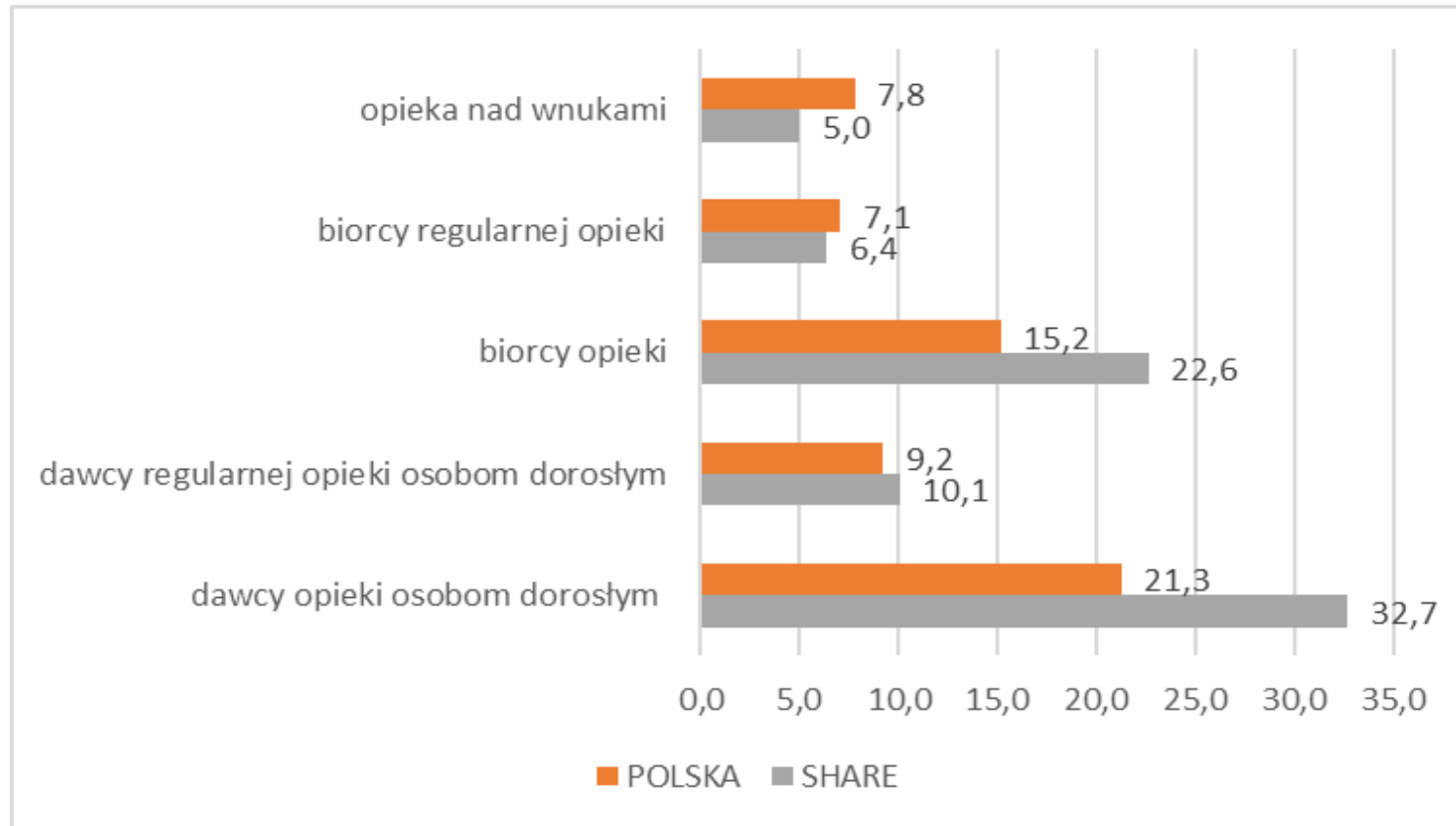
Przedstawienie wyników analiz dotyczących zaangażowania osób w wieku 50 lat lub więcej w **udzielanie i/lub otrzymywanie opieki oraz transferów finansowych w Polsce i w krajach SHARE**.

Opieka= regularna, codzienna opieka nad innymi osobami (w tym samym gosp. domowym lub spoza gosp. domowego) (nad osobami dorosłymi i / lub wnukami).

Transfery finansowe= oszacowane na podstawie pytań o przekazywanie i otrzymywanie prezentów pieniężnych (lub w postaci wsparcia finansowego) o wartości co najmniej 250 euro.

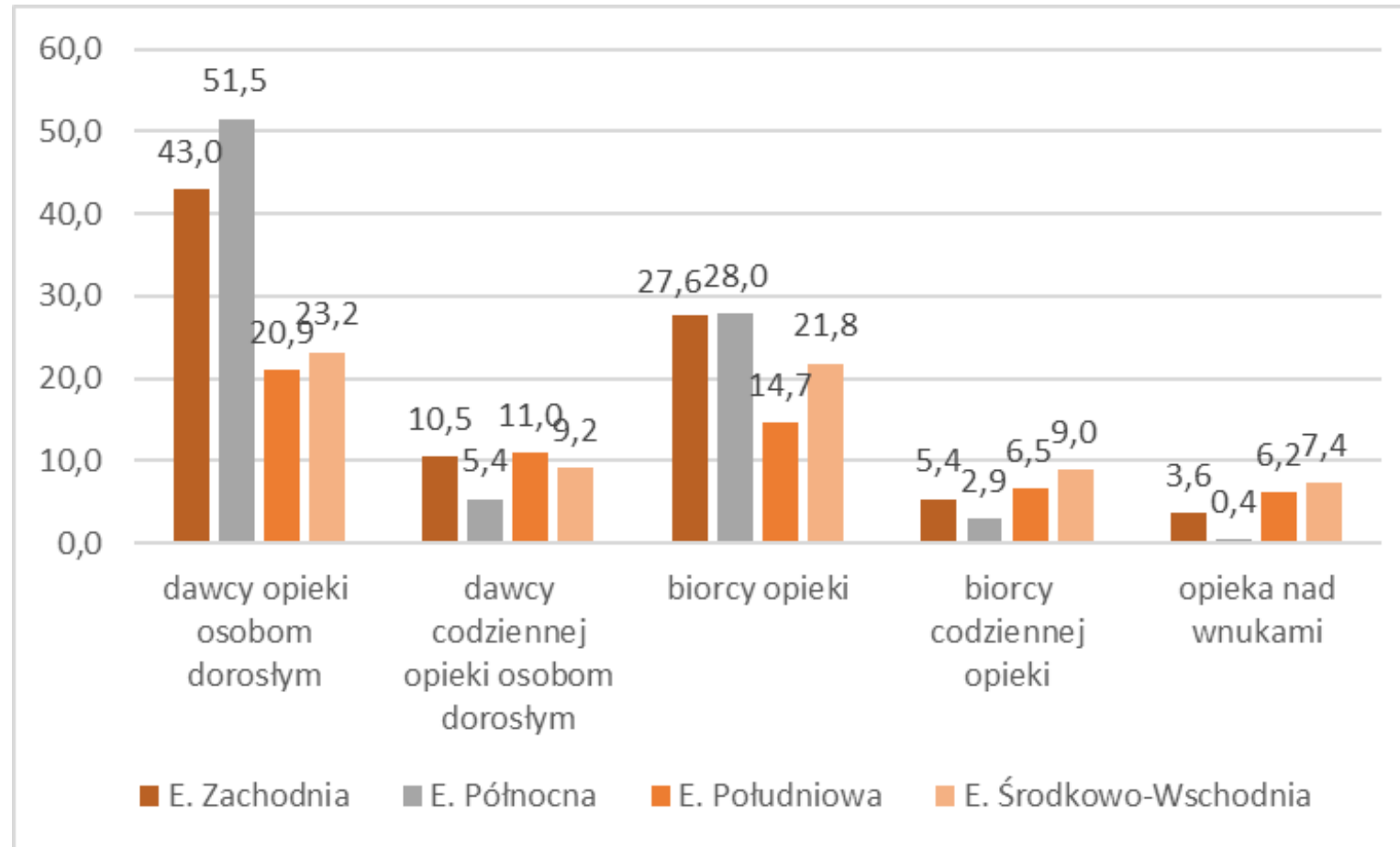
Subiektywna jakość życia= wskaźnik CASP i EURO-D

Udział osób w wieku 50+ zaangażowanych w transfery opieki w Polsce i w krajach SHARE (w %)

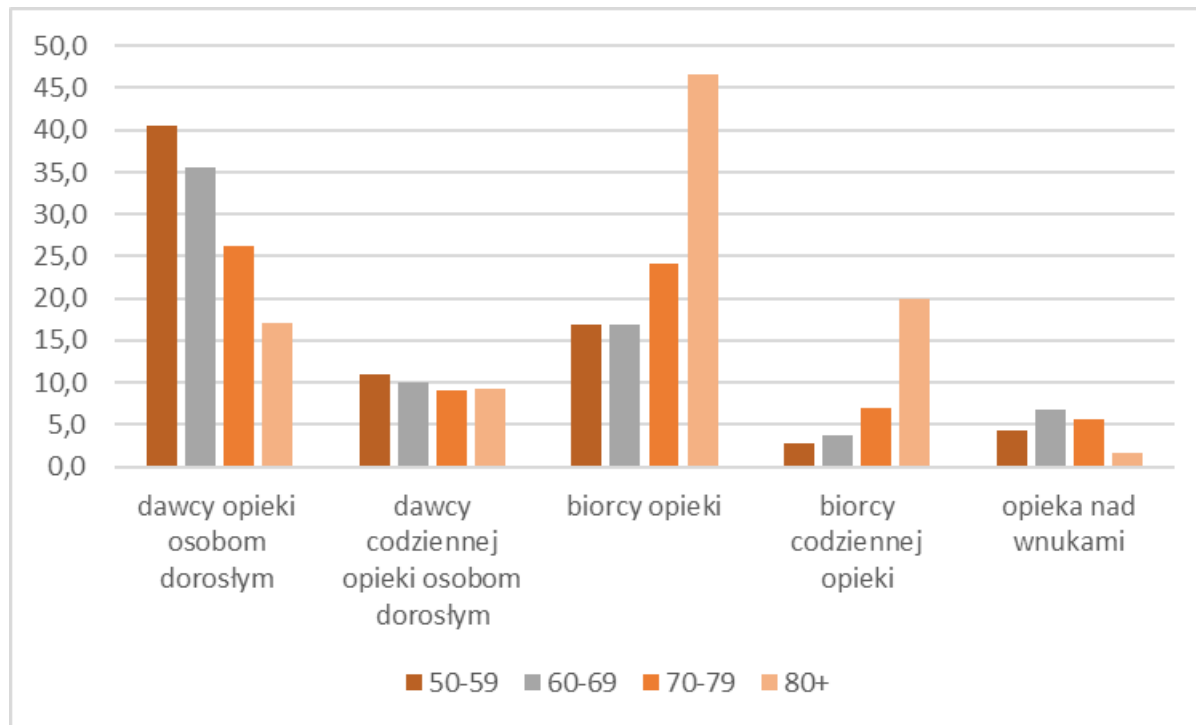
Występują też różnice według płci

Udział osób w wieku 50+ zaangażowanych w transfery opieki w krajach SHARE według grup krajów (w %)

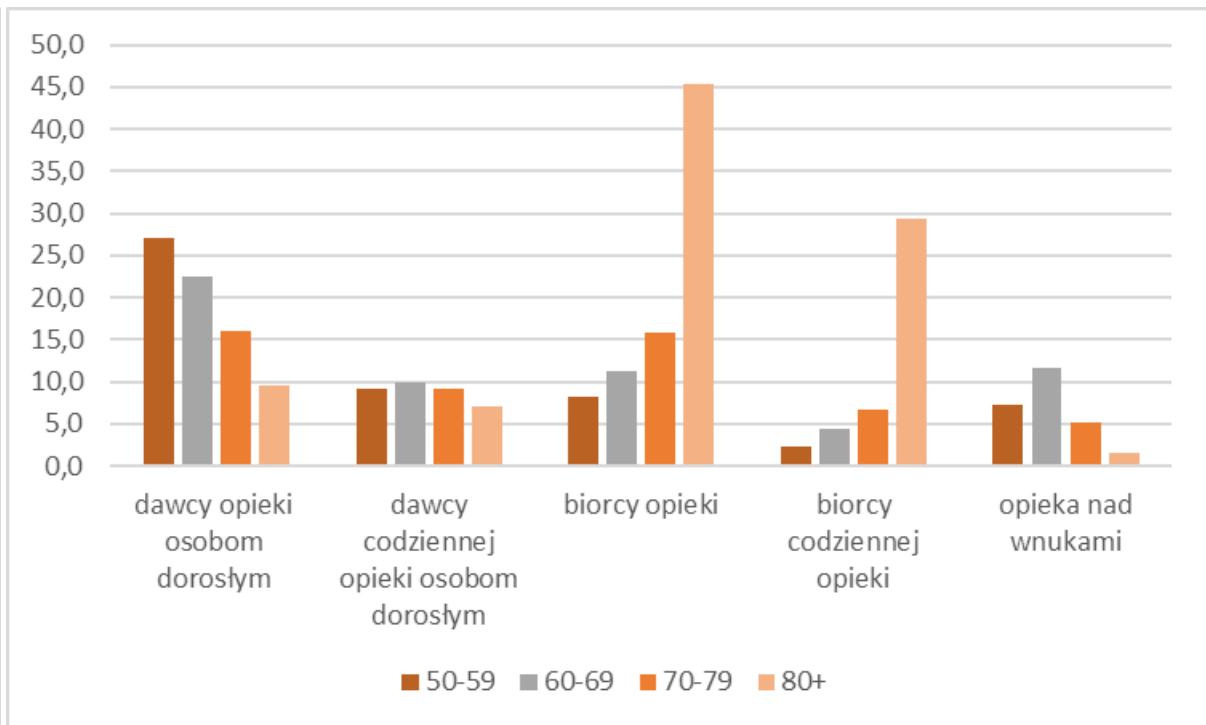

Udział osób w wieku 50+ zaangażowanych w transfery opieki według grup wieku (w %)

SHARE

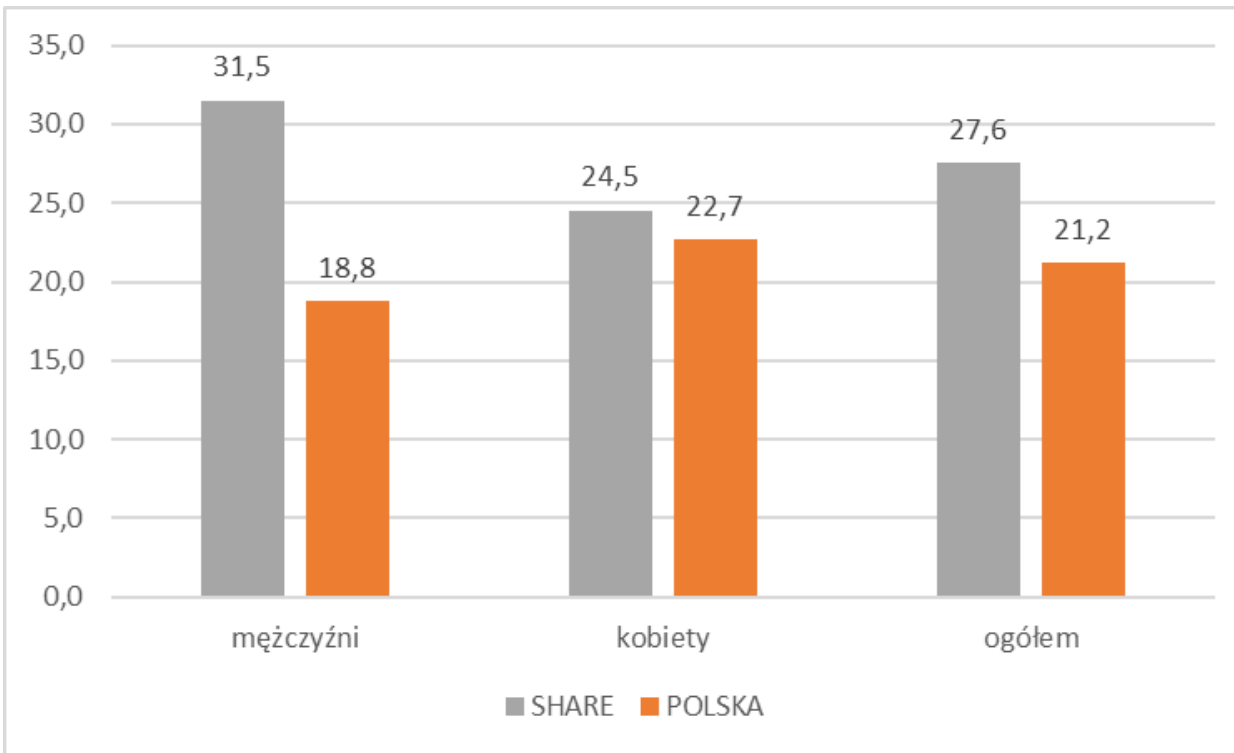

POLSKA

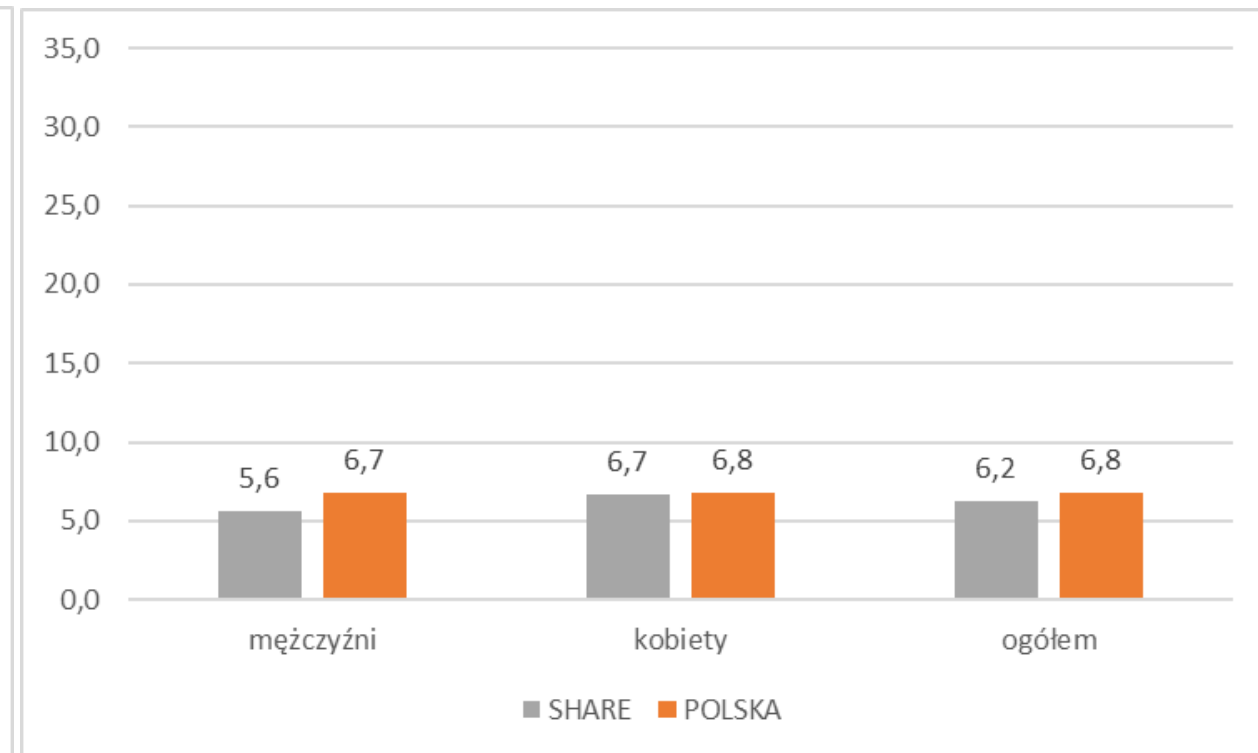

Udział osób w wieku 50+ przekazujących i odbierających transfery finansowe według płci (w %)

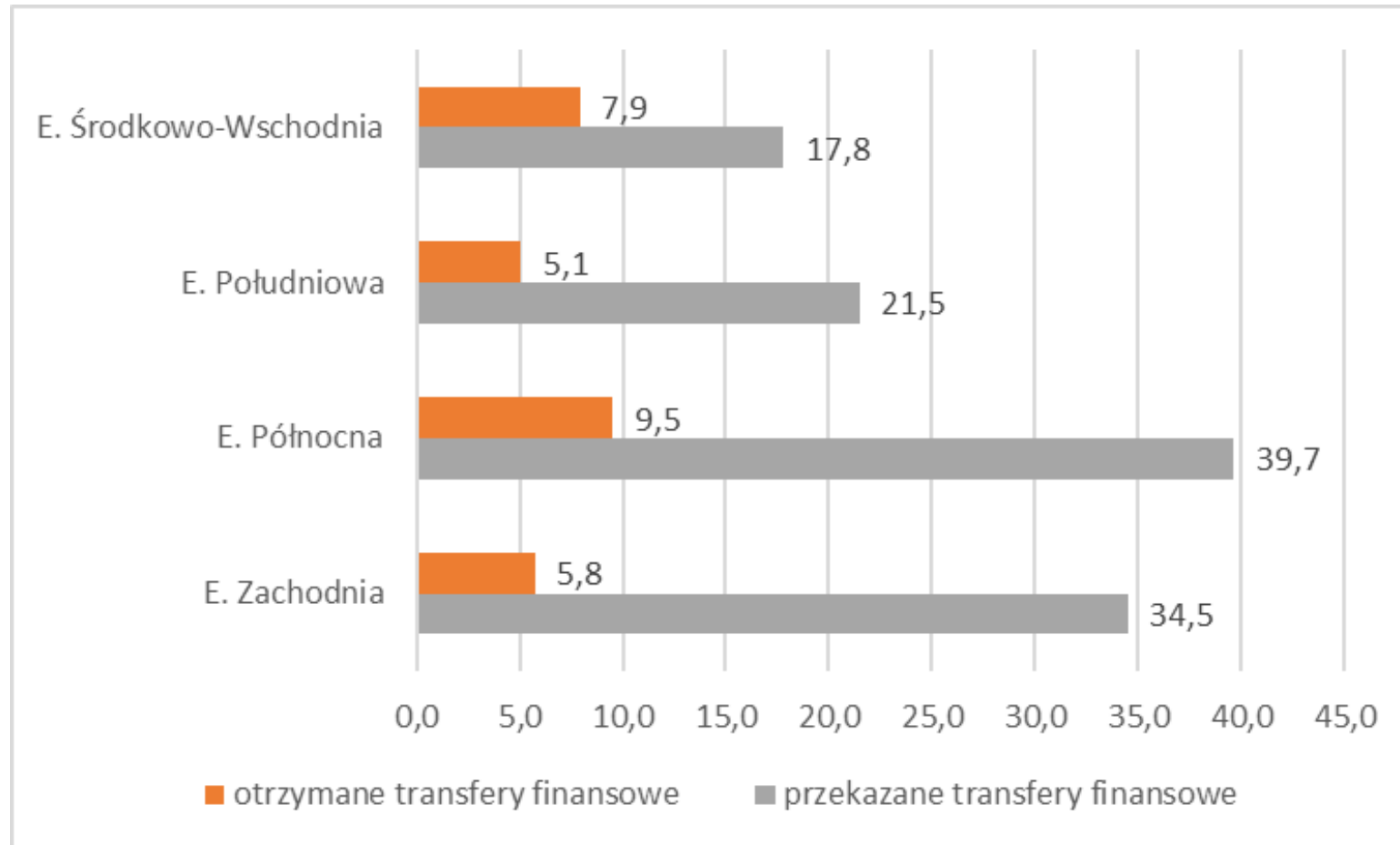
Dawcy transferów finansowych

Biorcy transferów finansowych

Udział osób w wieku 50+ przekazujących i odbierających transfery finansowe według grup krajów (w %)

Wnioski

- Aktywności opiekuńcze w głównej mierze dotyczą kobiet zarówno w wieku przedemerytalnym, ale także po osiągnięciu wieku emerytalnego => bariera do zwiększania zatrudnienia w tej grupie.
- Wskaźniki zatrudnienia wśród osób sprawujących regularną opiekę nad innymi są znacznie niższe w Polsce niż w innych krajach europejskich => wynika to m.in. ograniczonej dostępności formalnych, usług opiekuńczych, a także akceptowalnych finansowo, organizacyjnie i kulturowo rozwiązań dotyczących opieki nad innymi osobami (dziećmi/ starszymi).
- Respondenci w Polsce częściej otrzymywali codzienną pomoc niż we wszystkich krajach SHARE.
- Rzadziej udzielali wsparcia finansowego innym osobom.
- Odzwierciedla to niekorzystną sytuację osób 50+ w Polsce w porównaniu do innych krajów (ograniczony dostęp do formalnych usług opiekuńczych, istniejący model opieki, gorsza sytuacja finansowa etc.).
- Zaangażowanie w sprawowanie opieki/ otrzymywanie opieki jest powiązane z jakością życia.
- **Ustalenia te są ważne z punktu widzenia wdrażania różnych rozwiązań mających na celu podniesienie jakości życia nie tylko osób 50+ tak, by przygotować jednostki i społeczeństwo do starości demograficznej.**

Sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób 50+ w trakcie rozwoju pandemii

TOMASZ PANEK

Metodyka badania

Aspekty sytuacji finansowej:

- ✓ dochody gospodarstwa domowego,
- ✓ posiadanie oszczędności,
- ✓ stopień trudności wiązania końca z końcem przy uzyskiwanych miesięcznych dochodach,
- ✓ konieczność sięgnięcia po oszczędności aby pokryć niezbędne codzienne wydatki,
- ✓ konieczność odkładania regularnych płatności.

Sytuacja finansowa w drugiej fazie pandemii

sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób 50+ w drugiej fazie pandemii (2 runda badania COVID-19) ze względu na jej poszczególne komponenty

Wskaźniki	Sposób konstrukcji wskaźników
Subiektywna ocena dochodów	Ocena stopnia trudności wiązania końca z końcem przez gospodarstwo domowe przy jego miesięcznym dochodzie netto w 2 fazie pandemii (CCACO107): 1. Z trudem – 1 lub 2 2. Łatwo – 3 lub 4
Posiadanie oszczędności	Posiadanie oszczędności w 2 fazie pandemii (CAE120): 1. Tak – 1 i więcej
	2. Nie - 0
Korzystanie z oszczędności	Korzystanie z oszczędności (CAE112) 1. Tak -1
	2. Nie - 5
Odkładanie regularnych płatności	Odkładanie regularnych płatności: 1. Tak - 1
	2. Nie - 5

Sytuacja finansowa w drugiej fazie pandemii

Sytuacja finansowa ogółem - syntetyczny wskaźnik stanu sytuacji finansowej ogółem;

- ✓ negatywnej ocenie sytuacji finansowej gospodarstwa domowego osoby 50+ opisywanej przez dany komponent przypisujemy wartość wskaźnika częściowego równą 0, a dla pozytywnej oceny równą 1 ,
- ✓ agregacja wskaźników częściowych dla danej osób 50+ za pomocą formuły średniej geometrycznej,
- ✓ syntetyczny wskaźnik sytuacji finansowej przyjmuje wartości z przedziału od zera do jeden, gdzie jeden oznacza, że stan sytuacji finansowej gospodarstwa domowego osoby 50+ jest potencjalnie najbardziej pozytywny z potencjalnie możliwych do osiągnięcia, a zero – że jest potencjalnie najbardziej negatywny z możliwych do osiągnięcia,
- ✓ wartości wskaźnika syntetycznego poniżej 0,5 wskazują na negatywną ocenę sytuacji finansowej a powyżej 0,5 na ocenę pozytywną.

Zmiany sytuacji finansowej pomiędzy fazami pandemii

Zmiany sytuacji finansowej pomiędzy fazami pandemii ze względu na jej poszczególne komponenty

- ✓ porównanie minimalnych miesięcznych dochodów netto gospodarstw domowych osób 50+, w badanych fazach pandemii (sprawdzenie czy był on niższy czy też wyższy),
- ✓ pozostałe komponenty - porównanie wskazań osób 50+ z tych gospodarstw, dotyczących stopnia trudności wiązania końca z końcem przy uzyskiwanych miesięcznych dochodach, konieczności sięgnięcia po oszczędności oraz konieczności odłożenia regularnych płatności.

Wskaźniki	Sposób konstrukcji wskaźników
Dochody	Różnica pomiędzy najniższymi miesięcznymi dochodami netto pomiędzy 1 i 2 fazą pandemii: 1. różnica dodatnia, 2. różnica ujemna.
Subiektywna ocena dochodów	Różnica pomiędzy ocenami stopnia trudności wiązania końca z końcem przez gospodarstwo domowe przy jego miesięcznym dochodzie netto w 2 i 1 fazie pandemii: 1. trudniejsze wiązanie końca z końcem - pogorszenie sytuacji, 2. bez zmian, 3. łatwiejsze wiązanie końca z końcem - poprawa sytuacji.
Korzystanie z oszczędności	Różnica pomiędzy stanami korzystania z oszczędności: 1. w 1 fazie nie korzystanie z oszczędności i korzystanie z oszczędności w 2 fazie – pogorszenie sytuacji, 2. w 1 i 2 fazie korzystanie z oszczędności albo w 1 i 2 fazie nie korzystanie z oszczędności – brak zmian, 3. w 1 fazie korzystanie z oszczędności i nie korzystanie z oszczędności w 2 fazie –poprawa sytuacji.
Odkładanie regularnych płatności	Różnica pomiędzy stanami odkładania regularnych płatności: 1. w 1 fazie nie odkładanie regularnych płatności i odkładanie regularnych płatności w 2 fazie – pogorszenie sytuacji, 2. w 1 i 2 fazie odkładanie regularnych płatności albo w 1 i 2 fazie nie odkładanie regularnych płatności – brak zmian, 3. w 1 fazie odkładanie regularnych płatności i nie odkładanie regularnych płatności w 2 fazie – poprawa sytuacji.

Zmiany sytuacji finansowej pomiędzy fazami pandemii

Zmiany sytuacji finansowej ogółem - syntetyczny wskaźnik stopnia zmian sytuacji finansowej ogółem,

- ✓ negatywnej ocenie zmian sytuacji finansowej osoby 50+ opisywanej przez dany komponent przypisujemy i wartość wskaźnika częściowego równą 0, pozytywnej ocenie wartość równą 1 a sytuacji braku zmian wartość 0,5,
- ✓ agregacja wskaźników częściowych dla danej osób 50+ za pomocą formuły średniej arytmetycznej,
- ✓ syntetyczny wskaźnik zmian sytuacji finansowej przyjmuje wartości z przedziału od zera do jeden, gdzie jeden oznacza, że zmiana sytuacji finansowej gospodarstwa domowego osoby 50+ jest potencjalnie najbardziej pozytywną z potencjalnie możliwych do osiągnięcia, a zero – że jest potencjalnie najbardziej negatywną z możliwych do osiągnięcia,
- ✓ wartości wskaźnika syntetycznego poniżej 0,5 wskazują na negatywną ocenę zmian sytuacji finansowej a powyżej 0,5 na ocenę pozytywną tych zmian,
- ✓ wskaźniki stopnia zmian sytuacji finansowej dla badanych krajów obliczane są poprzez agregację tych wskaźników dla osób 50+ z tych krajów.

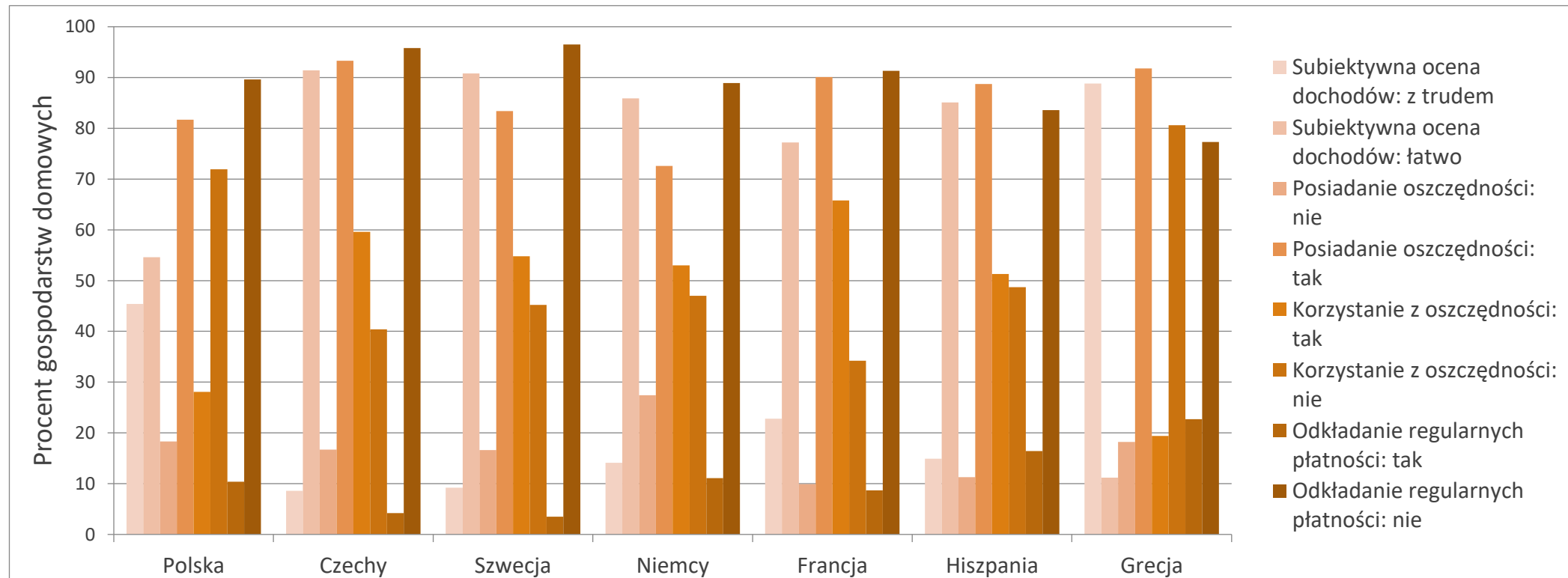
Zakres analizy

Ocenę stopnia zmian sytuacji finansowej gospodarstw domowych przeprowadzono dla następujących czterech grup krajów europejskich:

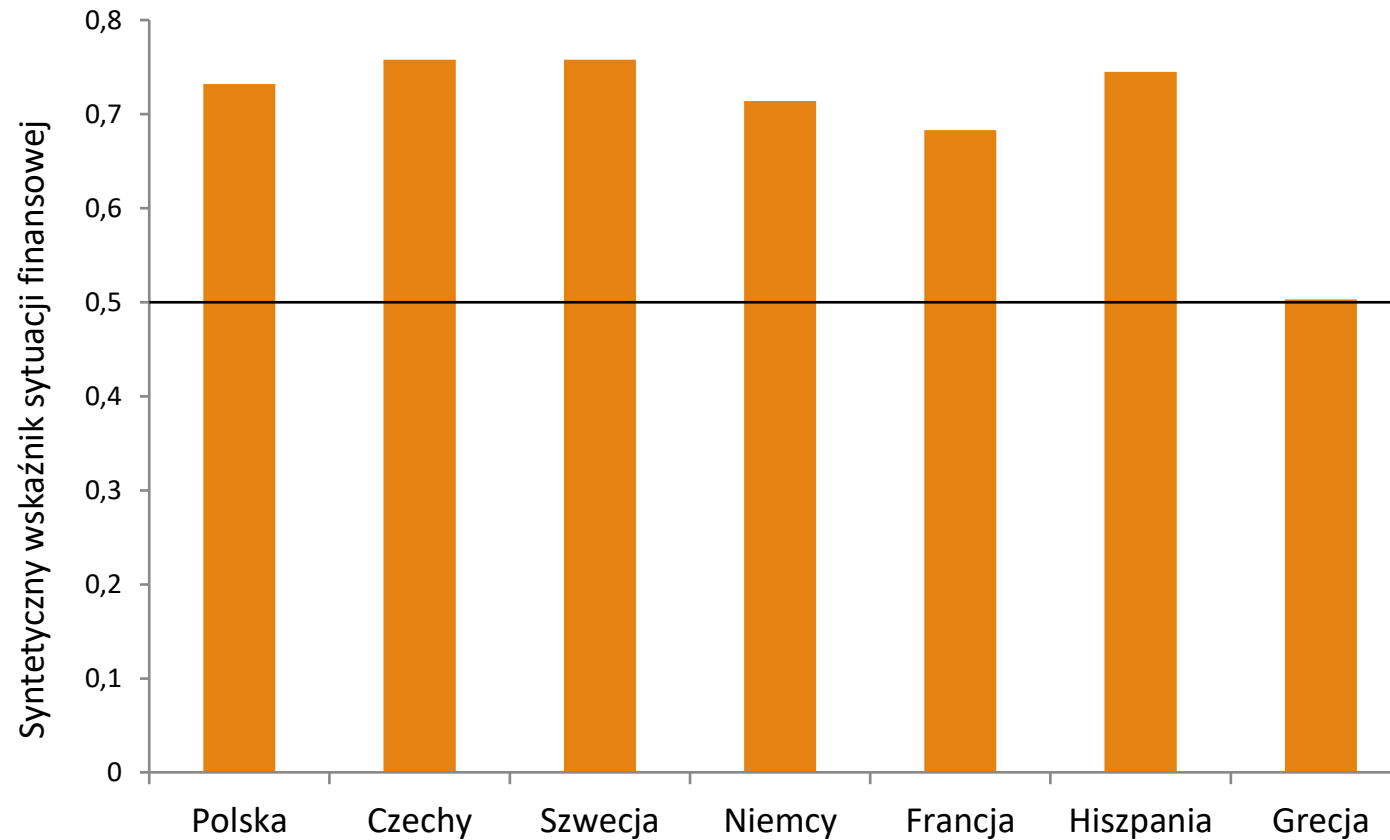
- ✓ grupa kontynentalna: Francja i Niemcy,,
- ✓ grupa śródziemnomorska: Grecja i Hiszpania,
- ✓ grupa wschodnioeuropejska: Czechy i Polska,
- ✓ grupa nordycka: Szwecja.

Porównanie sytuacji finansowej osób w wieku 50+ w drugiej fazie pandemii

Sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób w wieku 50+ ze względu na jej komponenty w drugiej fazie pandemii

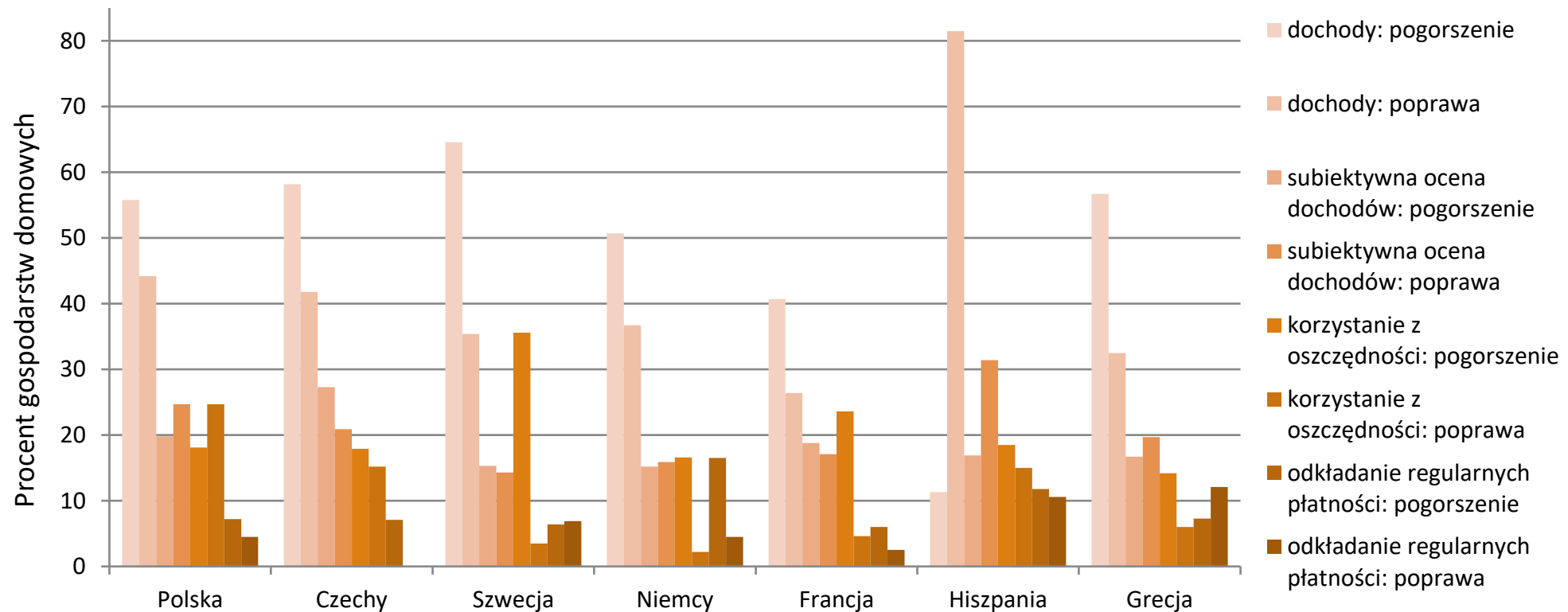

Sytuacja finansowa ogółem gospodarstw domowych osób w wieku 50+ w drugiej fazie pandemii

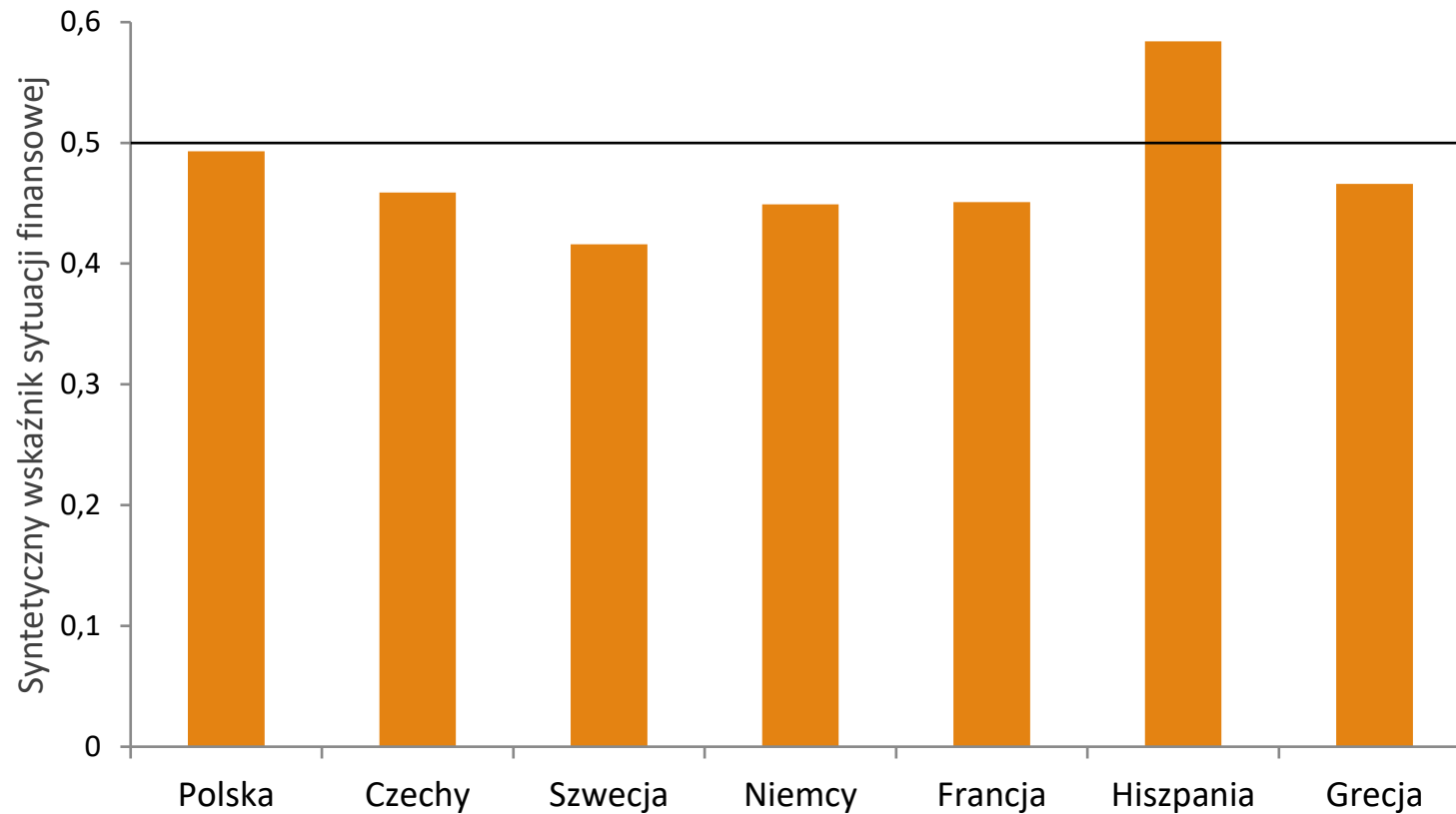

Porównanie zmian sytuacji finansowej gospodarstw domowych osób w wieku 50+ w trakcie trwania pandemii

Zmiany sytuacji finansowej gospodarstw domowych osób w wieku 50+ pomiędzy fazami pandemii ze względu na jej komponenty.

Zmiany sytuacji finansowej ogółem gospodarstw domowych osób w wieku 50+ pomiędzy fazami pandemii

Zmiany sytuacji finansowej ogółem gospodarstw domowych osób w wieku 50+ pomiędzy fazami pandemii

Tabela 1. Sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób 50+, ze względu na jej komponenty, w 1 i 2 fazie pandemii (w %).

Komponenty sytuacji finansowej	Odsetek gospodarstw domowych													
	Polska		Czechy		Szwecja		Niemcy		Francja		Hiszpania		Grecja	
	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza	1 faza	2 faza
Subiektywna ocena dochodów z trudem łatwo	49,6 50,4	45,4 54,6	9,9 90,1	8,6 91,4	8,9 89,1	9,2 90,8	15,5 84,5	14,1 85,9	21,1 78,9	22,8 77,2	27,0 73,0	14,9 85,1	90,6 9,4	88,8 11,2
Posiadanie oszczędności tak nie		81,7 18,3		93,3 16,7		83,4 16,6		72,6 27,4		90,1 9,9		88,7 11,3		91,8 18,2
Korzystanie z oszczędności tak nie	18,2 81,8	28,1 71,9	42 58	59,6 40,4	40,9 59,1	54,8 45,2	28,8 71,2	53 47	34,6 65,4	65,8 34,2	32,9 67,1	51,3 48,7	19,2 80,8	19,4 80,6
Odkładanie regularnych płatności tak nie	3,1 96,9	10,4 89,6	3,2 96,8	4,2 95,8	6,4 93,6	3,5 96,5	6,4 93,6	11,1 88,9	12,3 87,7	8,7 91,3	9,4 90,6	16,4 83,6	24,2 75,8	22,7 77,3

Zmiany sytuacji finansowej ogółem gospodarstw domowych osób w wieku 50+ pomiędzy fazami pandemii

Tabela 2. Zmiany sytuacji finansowej gospodarstw domowych osób 50+, ze względu na jej komponenty, w trakcie pandemii (2020-2021) w %.

Kraje i komponenty sytuacji finansowej	Odsetek gospodarstw domowych		
	zmiana sytuacji pomiędzy fazami pandemii		
	pogorszenie	brak zmian	poprawa
Francja			
dochody	40,7	33,0	26,4
subiektywna ocena dochodów	18,8	64,1	17,1
korzystanie z oszczędności	23,6	71,8	4,6
odkładanie regularnych płatności	6,0	91,6	2,5
Hiszpania			
dochody	11,3	7,2	81,5
subiektywna ocena dochodów	16,9	51,7	31,4
korzystanie z oszczędności	18,5	66,5	15,0
odkładanie regularnych płatności	11,8	77,6	10,6
Grecja			
dochody	56,7	10,9	32,5
subiektywna ocena dochodów	16,7	63,6	19,7
korzystanie z oszczędności	14,2	79,7	6,0
odkładanie regularnych płatności	7,3	80,6	12,1

Kraje i komponenty sytuacji finansowej	Odsetek gospodarstw domowych		
	zmiana sytuacji pomiędzy fazami pandemii		
	pogorszenie	brak zmian	poprawa
Polska			
dochody	55,8	0,0	44,2
subiektywna ocena dochodów	19,8	55,6	24,7
korzystanie z oszczędności	18,1	55,6	24,7
odkładanie regularnych płatności	7,2	88,3	4,5
Czechy			
dochody	58,2	0,0	41,8
subiektywna ocena dochodów	27,3	51,8	20,9
korzystanie z oszczędności	17,9	66,9	15,2
odkładanie regularnych płatności	7,1	92,9	0,0
Szwecja			
dochody	64,6	0,0	35,4
subiektywna ocena dochodów	15,3	70,4	14,3
korzystanie z oszczędności	35,6	60,9	3,5
odkładanie regularnych płatności	6,4	86,7	6,9
Niemcy			
dochody	50,7	12,6	36,7
subiektywna ocena dochodów	15,2	68,9	15,9
korzystanie z oszczędności	16,6	81,3	2,2
odkładanie regularnych płatności	16,5	79,0	4,5

Zmiany sytuacji finansowej ogółem gospodarstw domowych osób w wieku 50+ pomiędzy fazami pandemii.

Tabela 3. Sytuacja finansowa ogółem gospodarstw domowych osób 50+ w drugiej fazie pandemii i jej zmiany w trakcie pandemii.

Kraje	Wartości wskaźnika syntetycznego	
	2 faza pandemii	Zmiany w trakcie pandemii
Polska	0.732	0.493
Czechy	0.758	0.459
Szwecja	0.758	0.416
Niemcy	0.714	0.449
Francja	0.683	0.451
Hiszpania	0.745	0.584
Grecja	0.503	0.466

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski dla polityki społecznej

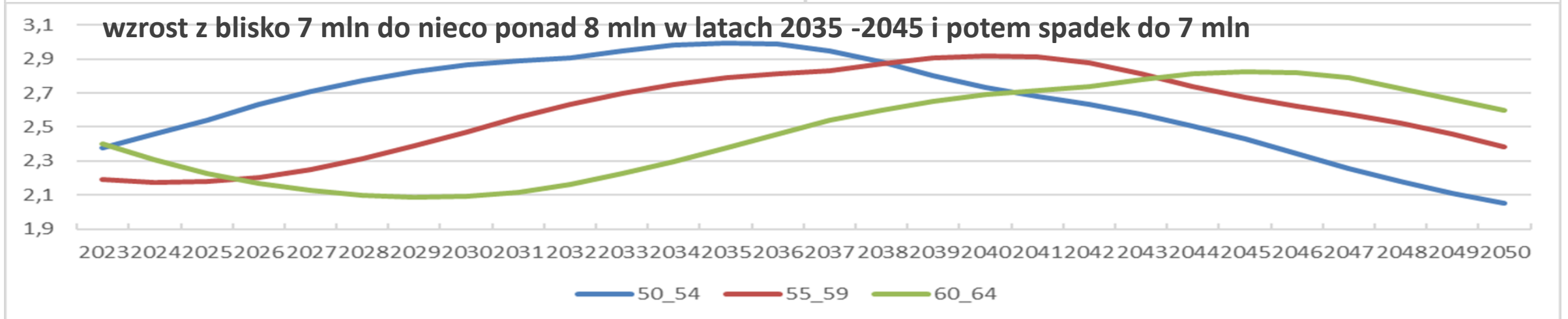
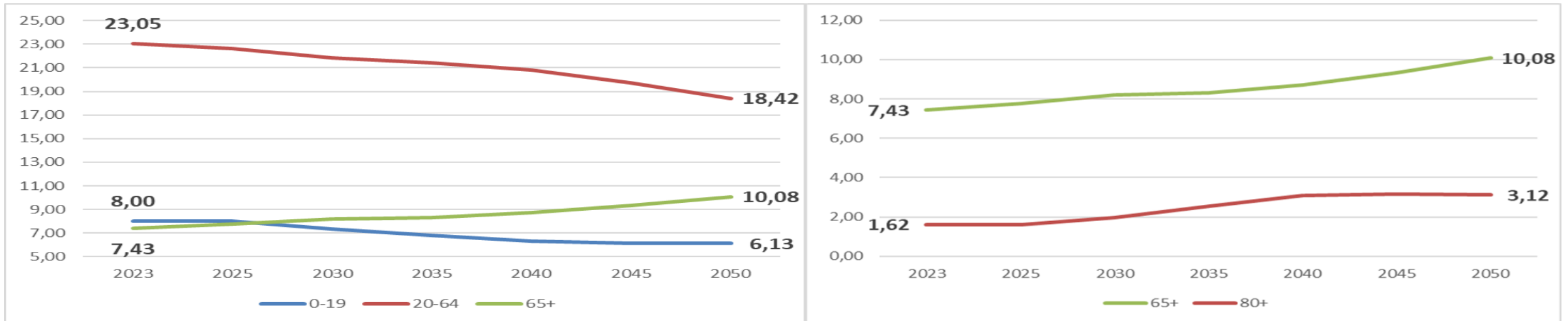
IRENA E. KOTOWSKA

Pokolenie 50+ w Polsce – stan obecny i przyszłość

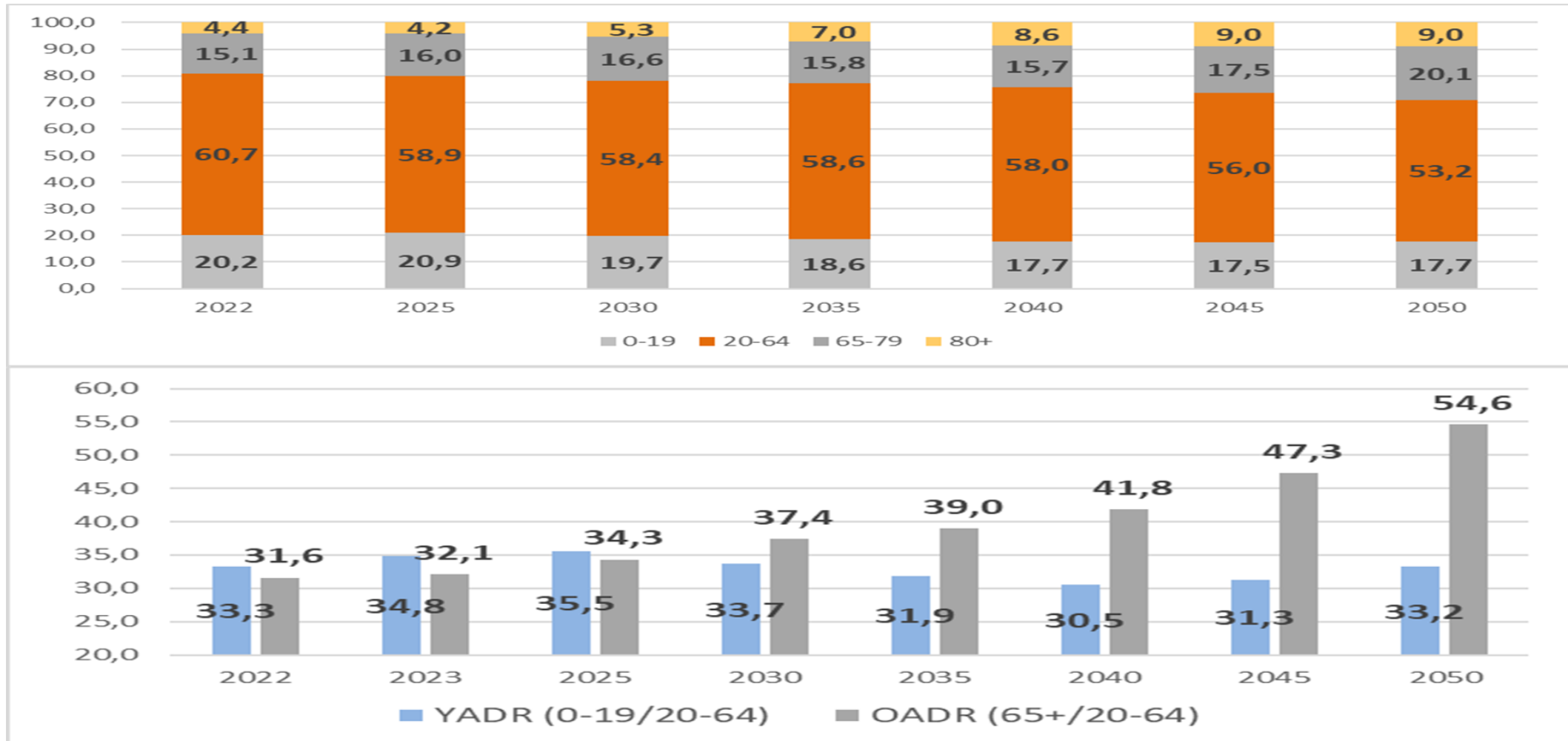
Formułowanie zaleceń dla polityki społecznej w Polsce;

- wyniki 8 rundy badania SHARE (2019/2020) - praca, stan zdrowia, opieka, transfery międzygeneracyjne, jakość życia; uwaga na niekorzystne różnice Polska a inne kraje SHARE,
- kontekst – przewidywane zmiany ludności (projekcja ludności Eurostatu 2023), wykształcenie ludności.

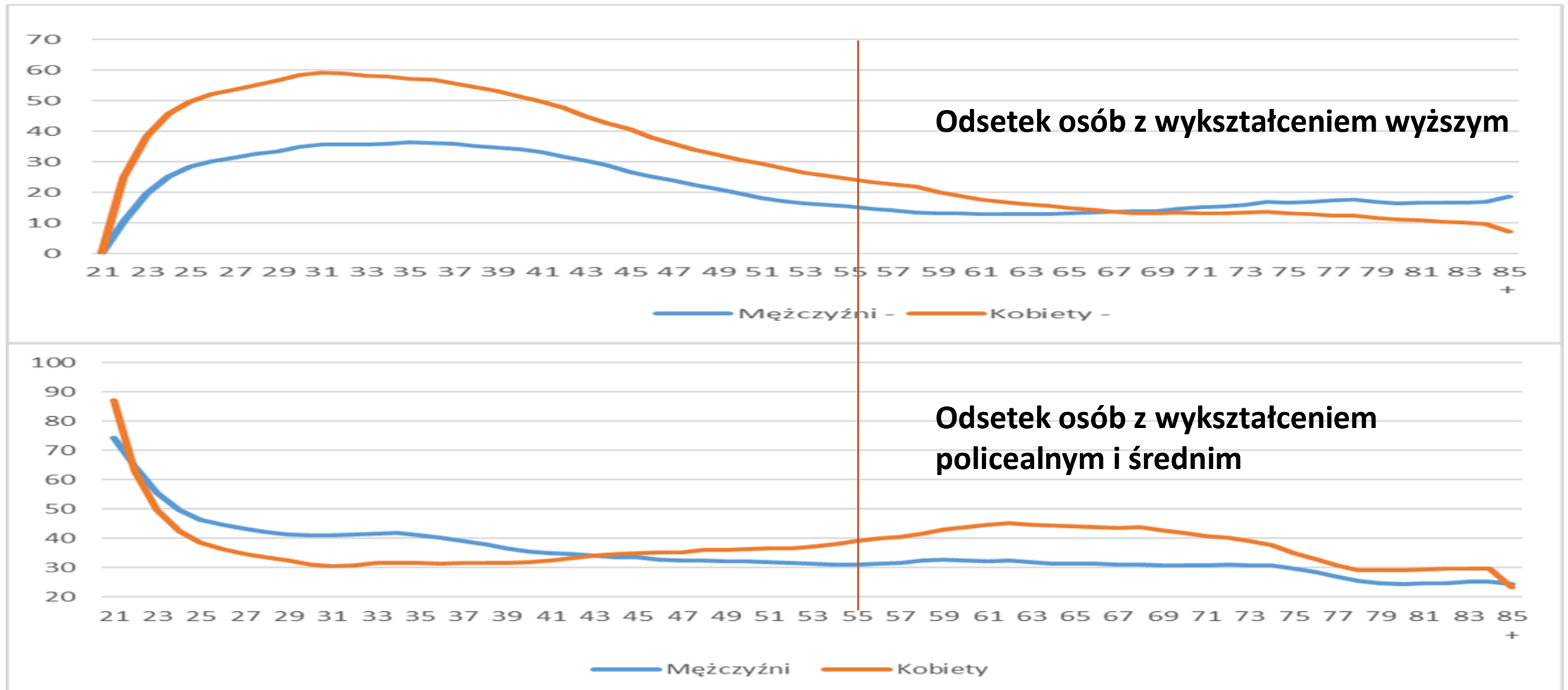
Zmiany liczby ludności Polski według wieku (w mln), 2025-2050, EUROPOP2022

Zmiany struktury wieku i relacji między grupami wieku, EUROPOP2022

Ludność według wykształcenia, wieku i płci, NSP 2021

Główne kierunki działań polityki społecznej

- wykorzystanie kapitału ludzkiego pokoleń 50+ na rynku pracy,
- **poprawa stanu zdrowia,**
- poprawa jakości życia.

Wzrost aktywności zawodowej - **łączenie pracy zawodowej z opieką;**

- ✓ dostosowanie środowiska pracy do zróżnicowanych potrzeb i możliwości pokolenia 50+,
- ✓ zmiana postaw wobec kontynuacji pracy zawodowej oraz kształcenia,
- ✓ stan zdrowia – zdrowie publiczne, narastanie długu zdrowotnego,
- ✓ znaczenie zmiany modelu opieki (nie tylko warunek lepszego wykorzystania malejących zasobów pracy, ale także ograniczenia deficytu opieki nieformalnej, istotnego dla stanu zdrowia opiekunów i osób zależnych oraz jakości życia obu grup.

Pokolenie 50+ w Polsce i w Europie: aktywność, stan zdrowia, warunki pracy, relacje międzypokoleniowe i wykluczenie

Warszawa 20 czerwca 2023 r.

Konferencja realizowana w ramach projektu pn. „Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)”. Projekt jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.